

Biuletyn

informacyjny

11-12/2019

**Rozwój obszarów wiejskich i rolnictwa
strategicznym zadaniem państwa**

**Finansowanie działań rozwojowych ze środków WPR
na lata 2021-2027**

Ważne zmiany dla producentów owoców i warzyw

Ruszył kolejny konkurs dla partnerów KSOW

Koniec roku, nie koniec naborów z PROW 2014-2020

BŁOGOSŁAWIONYCH ŚWIĄT BOŻEGO NARODZENIA
ORAZ
ŁASKI WIARY W NOWYM ROKU,
KTÓRA DA RADOŚĆ I SIŁY BY ZMIENIĆ TO CO ZŁE,
A WZMOCNIĆ TO CO DOBRE
ŻYCZY

Jan Krzysztof Ardancowski

MINISTER ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

W numerze:

MRiRW

Rozwój obszarów wiejskich i rolnictwa strategicznym zadaniem państwa	5
Strategia rozwoju wsi i rolnictwa na kolejną dekadę	7
Finansowanie działań rozwojowych ze środków WPR na lata 2021-2027	11
Ważne zmiany dla producentów owoców i warzyw	13
Polskie pytania o ukraińską kukurydzę	14
Wzory znaków dla żywności i pasz wytworzonych bez wykorzystania GMO	15
Nowa unijna regulacja nawozowa	16
Leader dziś i jutro	18
Ruszył kolejny konkurs dla partnerów KSOW	20
Aktywna starość na obszarach wiejskich	22
Odpuść na wsi Laureaci konkursu plastycznego	23
Polskie produkty na nowych rynkach	25
Posiedzenia Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa	26
Debata ministrów rolnictwa krajów bałtyckich	27
Spotkanie ministrów rolnictwa państw Trójkąta Weimarskiego	28
Rozmowy ministrów rolnictwa GV4+5	29
Rozmowy polsko-izraelskie	30
Szkolenie dla przedstawicieli Gruzji, Mołdawii i Ukrainy	30
Manifest Europejskiego Parlamentu Wiejskiego 2019	31
100 lat Państwowej Inspekcji Weterynaryjnej	32

ARiMR

Koniec roku, nie koniec naborów z PROW 2014-2020	34
--	----

KOWR

KOWR dba o społeczności lokalne	37
---------------------------------	----

KRUS

Rolnictwo bez wypadków i chorób zawodowych KRUS partnerem światowej strategii prewencji w dziedzinie bezpieczeństwa pracy Wizja Zero	39
---	----

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

25 lat
Agencja Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa

Zdaniem ministra

Jan Krzysztof Ardanowski, minister rolnictwa i rozwoju wsi

Szanowni Państwo!

Wybory już poza nami. Teraz przyszedł czas na spokojną, merytoryczną pracę i kontynuację pozytywnej zmiany. 67 proc. rolników poparło w wyborach Prawo i Sprawiedliwość. To ogromny mandat zaufania, to wyraźny sygnał akceptacji naszego programu rolnego. Jednocześnie jest to dla mnie i mojego ugrupowania wielkie zobowiązanie i odpowiedzialność.

Potwierdzeniem tego jest podpisanie, jeszcze przed wyborami, przez wszystkich ministrów deklaracji o uznaniu rozwoju wsi i rolnictwa za jeden z najważniejszych priorytetów rządu. Jednak same deklaracje, programy i działania nie zagwarantują osiągnięcia zamierzonych celów. Choć wynikają one przede wszystkim z analiz rozmów z rolnikami, mieszkańcami wsi oraz pracującymi na rzecz rolnictwa, to bez bezpośredniego zaangażowania ich wszystkich w proces realizacji nie ma szans na powodzenie.

Podczas spotkania z przedstawicielami doradztwa rolniczego zwracałem uwagę na konieczność

wspólnego wypracowania sposobów wykorzystania wszelkich zasobów doradztwa rolniczego do wdrażania przedsięwzięć planowanych w perspektywie najbliższych czterech lat.

Warto mieć na względzie to, że współzależny jest zrównoważony rozwój rolnictwa ze zrównoważonym rozwojem terytorialnym. Nastawienie na proekologiczny rozwój, na dobrostan zwierząt powinno iść w parze z zapewnieniem mieszkańcom obszarów wiejskich możliwości realizowania własnych aspiracji, bez ograniczeń związanych z miejscem zamieszkania. Wymaga to zapewnienia funkcjonowania odpowiedniej infrastruktury technicznej, opieki zdrowotnej, oświaty i kultury, czyli całej sfery usług, które dostępne są w ośrodkach miejskich. I właśnie zachowanie tych mniejszych gospodarstw przeciwdziała wyludnianiu się wsi. Dzięki temu utrzymanie i pracę na obszarach wiejskich ma sklepikarz, lekarz czy nauczyciel. Wkrótce dotyczyć to także będzie osób wykonujących różnego rodzaju usługi. Polska jest ewenementem

na mapie Europy, gdyż mamy dodatnią migrację na wieś – około 50 tys. osób rocznie.

To, co kiedyś wytykano nam jako efekt zacofania, dziś okazuje się właściwym kierunkiem rozwoju. Unia Europejska obudziła się i wreszcie zauważyła, jakie są skutki preferowania jedynie wielkich, obszarowych gospodarstw, widząc na końcu tylko i wyłącznie maksymalizację zysku.

Mamy dobry czas. Podobny pogląd na współczesne rolnictwo ma nowy komisarz UE ds. rolnictwa Janusz Wojciechowski, ale musimy pamiętać, że unijny komisarz nie jest od dbania tylko o polskie sprawy. To my musimy podejmować określone działania, których jedynym ograniczeniem mogą być tylko i wyłącznie minimalne wymagania Unii Europejskiej.

Musimy pamiętać, że jeżeli znajdziemy jakiegokolwiek rozwiązania zastosowane gdzieś w kraju członkowskim, a będą one korzystne dla nas, to UE nie będzie miała żadnego argumentu przeciwko zastosowaniu ich w Polsce. Dlatego tak istotne jest zaangażowanie w poszukiwanie najlepszych, nie tylko własnych rozwiązań służących rozwojowi naszego rolnictwa i obszarów wiejskich.

Jest to również ogromna rola ośrodków doradztwa rolniczego, uczelni, instytutów i szkół rolniczych. Niezbędna jest wymiana doświadczeń, sieciowania się ośrodków doradztwa rolniczego, ale też transfer wiedzy od nauki do praktyki. To te placówki, ich pracownicy wiedzą najlepiej, jaka jest struktura agrarna danego obszaru, danego województwa i jakie są różnice pomiędzy gminami, czy gospodarstwami. Znają ich potencjał, ale też i ograniczenia np. przyrodnicze.

Nie rozwiązany pozostaje problem ubezpieczeń upraw i zwierząt gospodarczych. Pokazuje to kolejna susza. Uruchamiamy niezbędną pomoc, bo nie zostawiamy rolników samym sobie, ale to jest rozwiązanie doraźne. Przed polskim rolnictwem stoi bardzo trudne wyzwanie zbudowania sprawnego systemu ubezpieczeniowego, zarówno ubezpieczeń majątkowych rolniczych, jak również nowatorskiego systemu ubezpieczeń dochodu rolniczego. Wszyscy zainteresowani powinni współpracować w budowaniu nowoczesnych, odpowiadających również możliwościom ekonomicznym polskich rolników, systemów ubezpieczenia.

Temat suszy dotyczy zarówno kwestii ubezpieczeń, jak i jej przeciwdziałaniu. Tu wracam do te-

go, co stwierdziłem na początku – do zaangażowania wszystkich.

Uruchomione zostało wsparcie w zakresie małej retencji, w budowę zaopatrzenia gospodarstw rolnych w wodę. I co? Nie widać strasznego sztormu na te środki, a nie są one małe. Gospodarstwo może otrzymać 100 tysięcy złotych na te inwestycje. Odzywa się nasza wada – lubimy narzekać, ale coś zrobić to już gorzej nam wychodzi. Na szczęście nie dotyczy to większości. Apeluję jednak aby sięgać po te środki, bo stara prawda mówi, że łatwiej jest zapobiegać.

Są nowoczesne technologie. Mamy ambicje bycia liderem w naszej części Europy w wykorzystaniu badań naukowych i tego co nauka XXI wieku jest w stanie zaoferować. Naszą szansą jest żywność najwyższej jakości, żywność coraz chętniej poszukiwana przez konsumentów. Do tego niezbędne jest ograniczenie skutków niekorzystnych zjawisk, np. suszy. Mogą temu pomóc właśnie inwestycje w zaopatrzenie w wodę. Mogą pomóc zdobycze nauki, np. wykorzystanie zasobów satelitarnych w rolnictwie, krótkie łańcuchy dostaw czy digitalizacja w rolnictwie.

Wiedza, nauka, nowoczesne maszyny, urządzenia i technologie, dobre programy i rozwiązania będą jednak niczym, gdy nie będziemy widzieli i rozumieli roli człowieka w tym coraz bardziej cyfrowym świecie.

Chociaż mamy na tle innych państw stosunkowo młode społeczeństwo, to jednak proces jego starzenia się nas nie omija. Niestety, w latach komunistycznych zniszczono to, co przez wiele pokoleń najlepiej służyło wychowaniu młodego człowieka – rodzinę wielopokoleniową. Chcemy to odbudować. Temu służy nasz główny cel, czyli uczynienie ze wsi, z obszarów wiejskich miejsc, w których dobrze się mieszka, pracuje i wypoczywa. Stworzenie możliwości rozwoju, realizacji własnych pomysłów na życie, które nie będą uzależnione od miejsca zamieszkania to jest to, do czego dążymy.

Już teraz jest najwyższy czas, aby zastanowić się, jak sprawić, aby ludzie starsi na obszarach wiejskich nie byli zdani na samotność. Szukajmy wspólnie pomysłów i sposób na to, jak stworzyć mechanizmy, które sprawią, że ludzie starsi będą spędzali te lata w szacunku, w poczuciu otaczającej ich miłości. Tym bardziej że obserwowana migracja z miast na wieś w dużej części dotyczy osób,

które przeszły już na zasłużoną emeryturę. Oczywiście rodzi to także nowe problemy, bo nowym mieszkańcom, na szczęście tylko w sporadycznych przypadkach, przeszkadza pianie koguta o wczesnej porze lub pracujący do późna na polu rolnik.

Warto uświadamiać szeroko, że wieś to przede wszystkim miejsce produkcji żywności, a tereny nadające się pod uprawę systematycznie się kurczą wraz z rozwojem infrastruktury. Z tego powodu ziemie rolne i obszary wiejskie wymagają szczególnej ochrony i dbałości.

Stąd wspomniane wcześniej działania. Rolnictwo jest skomplikowanym mechanizmem naczyń połączonych. Spełnia niezwykle istotną rolę w ochronie środowiska, naturalnego krajobrazu, ale też w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego. Jego zrównoważony rozwój jest w interesie nas wszystkich, zarówno w chwili obecnej, jak i może przede wszystkim, w interesie przyszłych pokoleń – naszych dzieci i wnuków.

My, a jeszcze bardziej nasi rodzice i dziadkowie przyzwyczajeni byli do ciężkich warunków życia i pracy. Naturalne jest, że każdy rodzic chciałby, aby jego dziecko miało lżej, lepiej. Czyrmy to z głową. Czerpiąc korzyści jakie daje nam współczesna wiedza i technologia, nie zapominajmy jednocześnie o sprawdzonych rozwiązaniach, a przede wszystkim o pokorze wobec natury, bo ona zawsze upomni się o swoje.

Wspomagajmy ją, wykorzystujmy jej dary, ale pamiętajmy, że każde nasze działanie przynosi określone skutki i miejmy na uwadze te, które mogą pojawić się w przyszłości, w perspektywie długofalowej, a nie doraźnych zysków.

Jan Krzysztof Ardanowski ponownie Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi

15 listopada br. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, ponownie powołał Jana Krzysztofa Ardanowskiego na urząd Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

– To dla mnie wielki zaszczyt i wyróżnienie. Jednocześnie ogromna odpowiedzialność i zobowiązanie, by najlepiej służyć ukochanej Ojczyźnie, szczególnie jej rolnictwu i terenom wiejskim. Dziękuję mojej Rodzinie za wsparcie i wyrozumiałość. Dziękuję wszystkim moim współpracownikom za pomoc – powiedział po otrzymaniu nominacji minister Ardanowski.

wiary oraz tradycji.

Życzę Państwu wielu łask Bożych i dziękuję za to, że na naszych stołach nie brakuje wspaniałych produktów z polskich gospodarstw.

Szczęść Boże
Jan Krzysztof Ardanowski
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Szanowni Państwo!

To ostatni, tegoroczny numer Biuletynu. Przed nami wyjątkowe w naszej tradycji, ważne dla nas wszystkich święta, Święta Bożego Narodzenia.

Życząc Państwu miłej rodzinnej atmosfery, życzę przede wszystkim głębokiego, duchowego ich przeżywania. Narodzenie Pańskie to czas nadziei, miłości i radości. Cieszymy się, że żyjemy w czasach bez wojny, jak mało które pokolenie w naszej historii. Cieszymy się naszą wiarą i tradycją. Silne, chrześcijańskie korzenie zawsze dawały nam wsparcie w najtrudniejszych chwilach naszych dziejów. Na szczęście uczymy się też pamiętać o tym w życiu codziennym i już nie wstydzimy się naszej

Rozwój obszarów wiejskich i rolnictwa

strategicznym zadaniem państwa

15 października 2019 r. odbyło się posiedzenie Rządu o szczególnym znaczeniu dla rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa w Polsce. Tego dnia Rada Ministrów podjęła Uchwałę ws. przyjęcia *Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030* oraz przyjęła tekst wspólnej *Deklaracji na rzecz rozwoju wsi i rolnictwa*.

Przystępując do Deklaracji, każdy jej sygnatariusz podjął cztery kluczowe zobowiązania:

- do uznania rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa za strategiczne zadanie państwa, niezbędne dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju;
- do wspólnego i solidarnego działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa w ramach swoich kompetencji ustawowych, w tym realizując inicjatywy zapisane w *Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030*;
- do współpracy przy wypracowywaniu i wdrażaniu rozwiązań służących rozwojowi obszarów wiejskich

i rolnictwa w ramach prowadzonych prac o charakterze strategicznym, planistycznym, programowym i legislacyjnym;

- do uwzględnienia potrzeb rozwojowych obszarów wiejskich i rolnictwa w realizacji polityki rozwoju na podstawie strategii rozwoju, programów, dokumentów programowych i projektów strategicznych, w tym programów współfinansowanych ze środków europejskich na lata 2021-2027.

Podpisy złożone pod *Deklaracją* potwierdzają, że za realizację strategicznego zadania państwa, jakim jest rozwój obszarów wiejskich i rolnictwa, odpowiedzialność bierze Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej oraz cały Rząd Rzeczypospolitej Polskiej.

Deklaracja jest kolejnym kamieniem milowym, dzięki któremu MRiRW mobilizuje niezbędne środki i zasoby, buduje porozumienie społeczne i wzmacnia powiązania funkcjonalne służące większemu włączeniu obszarów wiejskich i rolnictwa do procesów rozwojowych. Współ-

na *Deklaracja na rzecz rozwoju wsi i rolnictwa* jest też przejawem nowego podejścia do wdrażania działań zapisanych w strategiach, ukierunkowanego na osiąganie wyników. Podejście to może stać się nowym standardem wspólnego, międzysektorowego znajdowania szybkich i konstruktywnych rozwiązań na rzecz polskiej wsi i rolnictwa.

Formuła *Deklaracji* ma charakter otwarty. MRiRW chce tym samym zachęcić do podobnych inicjatyw jak największą grupę podmiotów – zarówno instytucji publicznych i prywatnych jak również jednostki samorządu terytorialnego. Oryginał *Deklaracji* znajduje się w siedzibie MRiRW w Warszawie. Wszystkie podmioty zainteresowane podpisaniem podobnej deklaracji na poziomie regionalnym, lokalnym czy ponadlokalnym zapraszamy do kontaktu drogą mailową (na adres: strategia@minrol.gov.pl).

Departament Strategii i Analiz

☎ 22 623 18 44

Zdjęcie: fotolia

WSPÓLNA DEKLARACJA NA RZECZ ROZWOJU WSI I ROLNICTWA

- Biorąc pod uwagę postanowienia przyjętej w dniu 14 lutego 2017 r. *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, określającej nowy model rozwoju kraju, zgodnie z którym obywatele, niezależnie od miejsca zamieszkania, powinni mieć zapewnione możliwości rozwojowe przejawiające się dostępem do odpowiedniej jakości dóbr i podstawowych usług;
- Uwzględniając cele i działania rozwojowe zaprojektowane dla obszarów wiejskich i rolnictwa w *Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030* przyjętej w dniu 15 października 2019 r.;
- Mając na uwadze funkcje, jakie pełnią obszary wiejskie i rolnictwo, oraz dobra publiczne, których dostarczają, jak również wagę wykorzystania nowoczesnych technologii, w tym technologii z obszaru cyfryzacji i telekomunikacji w rozwoju wsi oraz w podniesieniu efektywności i jakości gospodarki rolnej;
- Uznając, iż dla odpowiedzialnego, zrównoważonego rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej konieczne jest włączenie w procesy rozwojowe wszystkich obszarów kraju, w tym obszarów wiejskich, zarówno tych o endogenicznym potencjale, jak i obszarów zmarginalizowanych;
- Dostrzegając zróżnicowanie obszarów wiejskich, wynikające zarówno z pełnionych przez nie funkcji, potencjału endogenicznego oraz powiązań z ośrodkami miejskimi;
  - I. Uznajemy rozwój obszarów wiejskich i rolnictwa za strategiczne zadanie państwa, niezbędne dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, za które odpowiedzialność bierze Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej oraz cały rząd Rzeczypospolitej Polskiej.
  - II. Deklarujemy, że będziemy wspólnie i solidarnie działać na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa w ramach swoich kompetencji ustawowych, w tym realizując inicjatywy zapisane w *Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030*.
  - III. Zobowiązujemy się do współpracy przy wypracowywaniu i wdrażaniu rozwiązań służących rozwojowi obszarów wiejskich i rolnictwa w ramach prowadzonych prac o charakterze strategicznym, planistycznym, programowym i legislacyjnym.
  - IV. Realizując politykę rozwoju na podstawie strategii rozwoju, programów, dokumentów programowych i projektów strategicznych, w tym programów współfinansowanych ze środków europejskich na lata 2021-2027, będziemy uwzględniać potrzeby rozwojowe obszarów wiejskich i rolnictwa.

Strategia rozwoju wsi i rolnictwa

na kolejną dekadę

Po pierwsze, miej zdefiniowany, jasno określony cel (ideał, zadanie). Po drugie, zdobądź potrzebne zasoby by do niego dojść; wiedzę, pieniądze, materiały, metody. Po trzecie, skieruj wszystkie te zasoby na osiągnięcie celu – tak blisko 300 lat p.n.e. Arystoteles definiował konieczność budowania strategii działania. Zasady te weryfikowano przez kolejne 2300 lat dążąc do praktycznych zastosowań teorii jednego z najślawniejszych filozofów starożytnego świata. Zdefiniowano wiele rodzajów strategii, w tym bezpieczną strategię, strategię dywersyfikacji branżowej i produktowej, strategię dywersyfikacji geograficznej, strategię in-

nowacji (np. niszy innowacji czy innowacji otwartej), strategię funkcjonalną, strategię GRIT (ang. *Graduated and Reciprocated Initiatives in Tension Reduction*), strategię BATNA ang. (*Best Alternative To Negotiated Agreement*, tłumacze-

---

Po pierwsze, miej zdefiniowany, jasno określony cel (ideał, zadanie)...

---

nie: najlepsza z alternatyw negocjowanego porozumienia) i wiele innych. Każda strategia, w dużym uproszczeniu, służy określeniu działań, jakie są konieczne do podjęcia, aby osiągnąć zamierzony cel. Nie inaczej jest w sektorze rolno-

-spożywcym i na wsi. Równocześnie dynamiczne zmiany w gospodarce żywnościowej powodują rosnące zapotrzebowanie na nowoczesne oraz lepiej dostosowane do realiów współczesnego świata sposoby zarządzania. Wyzwania globalnej gospodarki, wyzwania krajowe, a także kierunek obserwowanych zmian wymuszają jednocześnie specyficzne podejście do łączenia w zarządzaniu rozwojem sektora rolnospożywczego i rozwojem obszarów wiejskich różnych kwestii: technicznych/ infrastrukturalnych, organizacyjnych czy zarządzania kapitałem ludzkim i społecznym.

Nie sprawdziły się koncepcje „lokomotyw rozwoju”, bo wzrost aglo-

meracji i dużych miast nie przyniósł spodziewanej dyfuzji tego wzrostu na obszary wiejskie i małe miasta. W efekcie takiej polityki obserwowaliśmy pogłębianie się niekorzystnych zmian demograficznych, obniżenie tempa rozwoju polskiej wsi i osłabienie spójności terytorialnej. Wieś nie jest także wyłącznie obszarem problemowym lub zmarginalizowanym, spowolniającym rozwój, który nie ma istotnego wkładu w rozwój gospodarczy kraju. W nowej strategii dla polskiej wsi i rolnictwa do 2030 r. pokazujemy, że sektor rolno-spożywczy wnosi znacznie więcej w rozwój kraju aniżeli pokazuje to udział sektora w PKB kraju, szczególnie poprzez oddziaływanie na rozwój innych sektorów gałęzi gospodarki, zdrowie społeczne, jakość środowiska i klimat.

W strategii rozwoju wsi i rolnictwa na kolejną dekadę przyjęto już nowy model rozwoju kraju, określony w nowej średniookresowej

strategii rozwoju kraju *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* – SOR. Zakłada on rozwój odpowiedzialny, społecznie i terytorialnie zrównoważony oraz jak najpełniejsze wykorzystanie indywidualnych potencjałów terytorialnych oraz rozwój oparty o inwestycje, innowacje, eksport oraz wysoko przetworzone produkty. Celem głównym *Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030* (w skrócie: SZRW RiR 2030) jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego. Realizacja

---

Po drugie, zdobądź potrzebne zasoby by do niego dojść; wiedzę, pieniądze, materiały, metody...

---

ważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 (w skrócie: SZRW RiR 2030) jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego. Realizacja

tego celu odbywać się będzie poprzez działania i projekty strategiczne przyporządkowane do trzech celów operacyjnych oraz trzech obszarów wpływających na realizację celów strategii:

- Cel szczegółowy I. Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej;
- Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska;
- Cel szczegółowy III. Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa;
- Trzy obszary wpływające na realizację celów strategii: Sprawne zarządzanie rozwojem, Stabilne finansowanie rozwoju, Trwała zdolność kreacji i uczenia się.

W strategii nakreślono długookresową wizję polskiej wsi 2050 r.:

Obszary wiejskie w 2050 r. to atrakcyjne miejsca pracy, zamieszkania, wypoczynku i prowadzenia działalności rolniczej lub pozarolniczej. To również obszary dostar-

W strategii rozwoju wsi i rolnictwa na kolejną dekadę przyjęto nowy model rozwoju kraju

czające dóbr publicznych i rynkowych z zachowaniem unikalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych dla przyszłych pokoleń, dzięki zrównoważonemu rozwojowi konkurencyjnego rolnictwa i rybactwa. Na obszarach wiejskich zatrzymano niekorzystne zmiany demograficzne oraz znacząco zwiększono pozytywne efekty środowiskowe produkcji rolnej i rybackiej. Podstawą ustroju rolnego są gospodarstwa rodzinne, rozwijające się w sposób zrównoważony i odpowiedzialny, wykorzystujące nowoczesne technologie. Zapewniono zwiększenie się wkładu małych i średnich gospodarstw rolnych w zrównoważony rozwój rolnictwa.

Z uwagi na tempo zmian jakie są obserwowane w ujęciu historycznym, przywiązanie do tradycji w wiejskich gospodarstwach domowych oraz uwarunkowania gospodarcze i środowiskowe, zakłada się, że osiągnięcie stanu prezentowanego w długookresowej wizji obszarów wiejskich nie nastąpi

w sposób skokowy, rewolucyjny, ale raczej stopniowy – ewoluujący.

Wyciągnięto również wnioski z realizacji dotychczasowej strategii, w której były dobrze opisane priorytety i kierunku rozwoju, ale nie było wprost wskazane kto jest za nie odpowiedzialny i jakimi działaniami będą ono realizowane. W nowej strategii rozwoju wsi i rolnictwa do 2030 r. wskazana jest lista działań i projektów strategicznych oraz podmioty/ resorty, które są odpowiedzialne za ich realizację. W planowanych działaniach do 2030 r. przewidziano:

- utrzymanie zasady, że podstawą ustroju rolnego będą gospodarstwa rodzinne;
- wspieranie zrównoważonego rozwoju małych, średnich i dużych gospodarstw rolnych;
- większe niż dotychczas wykorzystanie potencjału sektora rolno-spożywczego dzięki rozwojowi nowych umiejętności i kompetencji jego pracowników, a także przez wykorzystanie najnowszych technologii w produkcji i zastosowanie roz-

wiązań cyfrowych oraz tworzenie warunków do kreowania innowacyjnych produktów;

- budowanie konkurencyjnej pozycji polskiej żywności na rynkach zagranicznych, której znakiem rozpoznawczym będzie wysoka jakość i nawiązanie do najlepszych polskich tradycji, a także dostosowanie produktów rolno-spożywczych do zmieniających się wzorów konsumpcji (np. rosnącego zainteresowania żywnością ekologiczną);
- prowadzenie produkcji rolniczej i rybackiej z poszanowaniem zasad ochrony środowiska oraz dostosowanie sektora rolno spożywczego do zmian klimatu, w tym m.in. w zakresie dostępności do wody;
- dynamiczny rozwój obszarów wiejskich we współpracy z miastami, którego efektem będzie stabilny i zrównoważony wzrost gospodarczy, zapewniający każdemu mieszkańcowi wsi godną pracę, a mieszkańcom miast dostęp do zdrowej, polskiej żywności;
- tworzenie warunków do poprawy mobilności zawodowej mieszkań-

ców wsi oraz wykorzystywania przez nich szans na rozwój i zmianę kwalifikacji, wynikających z powstawania nowych sektorów gospodarki (jak np. biogospodarki).

W nowej strategii podkreśla się również, że zwiększanie konkurencyjności gospodarstw rolnych oraz producentów rolno-spożywczych wymaga poprawy ich dochodowości i ma kluczowy charakter dla zrównoważonego i odpowiedzialnego rozwoju. Nowym kierunkiem działań nakreślonym w strategii rozwoju wsi i rolnictwa do 2030 r. jest włączenie ich do rewolucji przemysłowej 4.0. poprzez działania w zakresie cyfryzacji, w tym m.in. automatyzację, zastosowanie rozwiązań Internetu rzeczy, czy sztucznej inteligencji.

Podkreślono, że obszary wiejskie są silnie zróżnicowane gospodarczo, społecznie i terytorialnie (głównie za sprawą różnic w źródłach finansowania rozwoju, dostępności terytorialnej, tempa i kierunków zmian demograficznych i społecznych oraz ładu przestrzennego). W całym kraju można wyróżnić obszary wiejskie dynamicznie się rozwijające, obszary wiejskie powolnego tempa rozwoju i obszary wiejskie zamkniętego rozwoju. Działania nowej strategii rozwoju wsi i rolnictwa do 2030 r. odzwierciedlają więc zróżnicowanie terytorialne obszarów wiejskich i zróżnicowane potrzeby gospodarstw rolnych i są odpowiedzią na mega trendy (takie jak np. globalizacja, zmiany demograficzne, cyfryzacja, zmiany klimatu i większa troska o środowisko).

Strategia wprowadza również zmiany w systemie zarządzania ustanawiając szerszy dialog rolniczy, wdrażając nowy model zarządzania Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2021-2027 oraz zakładając większe stosowanie podejścia pro-

jektowania w zarządzaniu rozwojem rolnictwa i obszarów wiejskich.

Budżet SZRWRI 2030 oparty został m.in. na założeniach *Wieloletniego Planu Finansowego Państwa na lata 2019-2022* przyjętego uchwałą nr 31 Rady Ministrów z 24 kwietnia 2019 r. Działania zapisane w strategii finansowane będą ze środków krajowych (budżetowych i samorządowych), prywatnych oraz europejskich (głównie ze Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej i polityki spójności) – również ze środków, które są w dyspo-

---

Po trzecie, skieruj wszystkie te zasoby na osiągnięcie celu...

---

zycji innych ministrów i zostały ujęte w budżetach pozostałych zintegrowanych strategii rozwoju kraju, w tym m. in.:

- w ramach wydatków rozwojowych i wydatków wspierających rozwój wyodrębnionych w części: 18. Budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo, 20. Gospodarka, 22. Gospodarka wodna, 24. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, 25. Kultura fizyczna, 27. Informatyzacja, 28. Nauka, 30. Oświata i wychowanie, 31. Praca, 34. Rozwój regionalny, 38. Szkolnictwo wyższe, 39. Transport, 40. Turystyka, 41. Środowisko, 42. Sprawy wewnętrzne, 44. Zabezpieczenie społeczne, 46. Zdrowie, 47. Energia, 58. GUS, 82. Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego, 85. Wojewodowie – dotacje dla JST (inne niż w ramach działu 010);
- wydatków pozostałych jednostek sektora instytucji takich jak: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i go-

spodarki wodnej, Fundusz Transportu Niskoemisyjnego, Polska Agencja Kosmiczna, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, NCBiR, Narodowe Centrum Nauki, Polska Organizacja Turystyczna, PFR, Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości, PFRON, Fundusz Pracy, Narodowy Fundusz Zdrowia, państwowe i samorządowe instytucje kultury, Fundusz Kolejowy, Krajowy Fundusz Drogowy, Fundusz Żeglugi Śródlądowej, PGWWP, jednostki sektora instytucji samorządowych.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 przyjęta przez Radę Ministrów 15 października 2019 r. jest odważną a zarazem odpowiedzialną strategią rozwoju wsi i rolnictwa na kolejną dekadę.

Będzie ona stanowiła solidną podstawą do projektowania interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i unijnych (ze środków Wspólnej Polityki Rolnej, polityki spójności i Wspólnej Polityki Rybactwa) na lata 2021-2027.

W jednym z filmów o przyszłości bohater mówi, że *Istnieje różnica między znajomością drogi a podążaniem nią* – tak jest i w tym przypadku. Znamy trudne scenariusze gospodarcze i klimatyczne projektowane dla przyszłości Europy i naszego kraju, ale dzięki tej wiedzy możemy podjąć strategiczne działania, które zmienią niekorzystne trendy. Temu ma służyć m.in. *Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030* – zmiana dotychczasowego myślenia o modelu rozwoju kraju, często nawykowego podejścia do źródeł finansowania rozwoju i wprowadzeniu lepszych strategii radzenia sobie z wyzwaniami, przed jakimi stoją wieś i rolnictwo.

Departament Strategii i Analiz

☎ 22 623 18 44

Zdjęcia: fotolia

Finansowanie działań rozwojowych ze środków WPR

na lata 2021-2027

Kończy się okres realizacji programów i projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej (UE) zaplanowanych na lata 2013-2020. Kraje członkowskie pracują już nad nowymi dokumentami, które przedstawią zasady i przeznaczenie kolejnej puli środków UE na lata 2021-2027 pomimo braku ostatecznych rozstrzygnięć co do ram prawnych i finansowych kolejnej perspektywy finansowej UE. W sumie chodzi o przygotowanie co najmniej 26 spójnych i komplementarnych względem siebie dokumentów wdrożeniowych, w tym: *Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej 2021-2027*, *Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027*, 22 Krajowych i Regionalnych Programów Operacyjnych (KPO, RPO) współfinansowanych ze środków polityki spójności na lata 2021-2027, Programu Operacyjnego współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz niezbędnych aktów prawnych umożliwiających realizację tych programów.

Co ważne, każdy z nich może być wsparciem dla finansowania działań rozwojowych współfinansowanych ze środków Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) w ramach realizacji *Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej 2021-2027* (współfinansowany ze środków I i II filara

WPR tj. przez odpowiednio Europejski Fundusz Gwarancji Rolnej i Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich – następcą obecnego *Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 – PROW 2014-2020*). W szczególności, jeśli programy te odpowiednio zaadresują wsparcie do potrzeb rozwojowych wsi i rolnictwa.

W *Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030* zaproponowano różne sposoby terytorializacji polityk wspieranych środkami UE na lata 2021-2027, służące wsparciu rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa:

- działania dedykowane poszczególnym obszarom (np. wsparcie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości społecznej, wsparcie dedykowane obszarom zmarginalizowanym, górskim itp.);
- kryteria wyboru – kryteria merytoryczne, skutkujące uzyskaniem przez wnioskodawcę dodatkowych punktów w przypadku projektów konkursowych:
  - ✓ bezpośrednie (wg lokalizacji) – kryteria odnoszące się wprost do danego obszaru wiejskiego pod względem cechy objętej interwencją;
  - ✓ pośrednie (wg oddziaływania) – kryteria odnoszące się do cech projektu (wnioskodawcy) zapewniających istotne pozytywne

oddziaływanie (nie tylko bezpośrednie) na dany obszar;

- wydzielone koperty na dany obszar (np. obszary zalewowe lub obszary najbardziej narażone na niedobory wody);
- dedykowane nabory profilowane pod kątem ostatecznego beneficjenta (np. mieszkańców obszarów popegeerowskich);
- projekty zintegrowane – łączenie działań z różnych źródeł finansowania w celu kompleksowego wsparcia lub rozwiązania problemu zgodnie z potrzebami danego obszaru (np. w ramach wielofundusowego instrumentu RLKS);
- realizacja projektów służących zacieśnianiu współpracy między obszarami (np. budowanie powiązań funkcjonalnych między wsiami lub miastem i wsiami w obrębie gmin, powiatów);
- selektywne promowanie innowacyjnych rozwiązań, służących rozwiązywaniu specyficznych problemów danego obszaru (np. rozwiązania mobilne, usługi pocztowe, praca na odległość, e-learning, usługi społeczne, opiekuńcze);
- działania informacyjno-promocyjne – służące czytelnemu i skutecznemu przedstawianiu potencjalnym beneficjentom możliwości wsparcia w ramach programu w celu wyrównania dostępności.

W nowym okresie programowania Komisja Europejska zapropo-

nowała istotną zmianę w zakresie systemu dokumentów wdrożeniowych, polegającą na wyłączeniu z Umowy Partnerstwa Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Z tego powodu należy zapewnić aby potrzeby rozwojowe obszarów wiejskich

(KE) wpływające na decyzje, które obszary powinny być wspierane ze środków polityki spójności, a które ze Wspólnej Polityki Rolnej w latach 2021-2027. Zakładając, że siła oddziaływania środków WPR na łagodzenie niekorzystnych efektów globalizacji, szczególnie w re-

wymaga właściwej koordynacji WPR z działaniami polityki spójności. W szczególności będzie to dotyczyć realizacji na obszarach wiejskich ze środków polityki spójności inwestycji środowiskowych takich jak gospodarowanie wodą (magazynowanie, retencja, działania kryzysowe itp.), gospodarka odpadami i ściekami, ochrona bioróżnorodności i klimatu w sektorach innych niż rolnictwo (w tym funkcje publiczne lasów). Umieszczenie ww. inwestycji oraz infrastrukturalnych inwestycji liniowych w II filarze WPR, w sposób zasadniczy – ze względu na swój wymiar terytorialny i potrzeby finansowe – ograniczyłyby możliwości modernizacji sektora rolno-spożywczego, w tym podniesienia innowacyjności i cyfryzacji poprzez środki WPR. A co za tym idzie, z uwagi na niski poziom możliwości finansowania infrastrukturalnych inwestycji liniowych ze środków II filara WPR, przyjęte rozwiązania mogłyby powodować dalsze pogłębianie różnic w rozwoju na poziomie regionalnym, subregionalnym i lokalnym.

Uzasadnione wydaje się więc odpowiednie zaangażowanie środków polityki spójności na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, nabywania umiejętności i kompetencji niezbędnych na pozarolniczym rynku pracy (w tym kompetencji cyfrowych), zwiększenia dostępności terytorialnej i atrakcyjności inwestycyjnej obszarów wiejskich (możliwości dojazdów do pracy i pracy na odległość, uzbrojone i dostępne transportowo tereny inwestycyjne) oraz rozwoju społecznego i włączenia społecznego, redukcji ubóstwa i mobilności zawodowej osób odchodzących z rolnictwa.

Kraje członkowskie Unii pracują już nad nowymi dokumentami, które przedstawiają zasady i przeznaczenie kolejnej puli środków UE na lata 2021-2027

skich i sektora rolno-spożywczego zostały właściwie ujęte w dokumentach programujących wykorzystanie środków polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa na lata 2021-2027.

Dlatego MRiRW przygotowało materiał informacyjny pn. *Założenia programowania rozwoju obszarów wiejskich ze środków europejskich na lata 2021-2027*, w którym zestawiono obszary wsparcia sektora rolno-spożywczego i rozwoju obszarów wiejskich zidentyfikowane na podstawie przepisów zawartych w projektach rozporządzeń UE dot. WPR i polityki spójności na lata 2021-2027. W materiale wskazuje się m.in. na różne uwarunkowania (w tym również finansowe i wymogi projektów rozporządzeń

gionach o wciąż dużym udziale tego sektora w strukturze gospodarczej regionów, pozostanie na poziomie zbliżonym do dotychczasowego, proponuje się aby inwestycje w zakresie transportu, efektywności energetycznej, systemów przesyłu i dystrybucji energii na obszarach wiejskich były ujęte w RPO i KPO współfinansowanych ze środków polityki spójności. Środki WPR mogłyby stanowić jedynie uzupełnienie na poziomie lokalnym działań współfinansowanych ze środków polityki spójności i środków krajowych na rzecz rozwoju infrastrukturalnego polskiej wsi.

Wydaje się, że silniejsze niż dziś ukierunkowanie celów WPR na kwestie ochrony środowiska i klimatu w działalności rolniczej

Ważne zmiany dla producentów owoców i warzyw

Dotychczasowe przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 5 września 2017 r. w sprawie terminów przekazywania informacji przez grupy producentów owoców i warzyw oraz organizacje producentów owoców i warzyw albo zrzeszenia organizacji producentów owoców i warzyw wyznaczały termin w odniesieniu do corocznego przekazywania przez organizacje producentów owoców i warzyw informacji m. in. w zakresie ich działalności (w tym wartości produkcji sprzedanej) na dzień 1 września.

W rozporządzeniu wprowadzona została zmiana w zakresie terminu, w jakim corocznie są przekazywane informacje na dzień 1 sierpnia.

Zmiana ma na celu umożliwienie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa obliczenia stopnia zorganizowania rynku na potrzeby przyznania zwiększenia limitu unijnej pomocy finansowej, zgodnie z art. 8a rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2017/892 z 13 marca 2017 r. ustanawiającego zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworzonych owoców i warzyw (Dz. Urz. UE L 138 z 25.05.2017, str. 57, z późn. zm.) jeszcze przed terminem złożenia przez organizacje producentów wniosków o zatwierdzenie programów operacyjnych i funduszy operacyjnych na kolejny rok. W konsekwencji powyższa zmiana umożliwi organizacjom producentów owo-

ców i warzyw odpowiednie przygotowanie swoich programów operacyjnych i funduszy operacyjnych w związku z możliwością otrzymania wyższego wsparcia ze środków Unii Europejskiej. Obowiązek dla organizacji producentów i ich zrzeszeń dotyczący przekazania informacji o zakresie ich działalności

w sprawie terminów przekazywania informacji przez grupy producentów owoców i warzyw oraz organizacje producentów owoców i warzyw albo zrzeszenia organizacji producentów owoców i warzyw (Dz. U. poz. 1744) zostało podpisane 24 września 2019 r. a następnie opublikowane 11 październi-

Termin przekazywania informacji przez grupy oraz organizacje producentów owoców i warzyw został zmieniony na 1 sierpnia

w nowym terminie powstanie po raz pierwszy w 2020 r., w związku z czym podmioty te będą miały wystarczająco dużo czasu na dostosowanie się do nowych przepisów.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zmieniające rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 5 września 2017 r.

ka 2019 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1939).

Rozporządzenie weszło w życie 26 października 2019 r.

Departament Rynków Rolnych

☎ 22 623 18 45

Zdjęcie: ©Pantherstock/ Photogenica

Polskie pytania o ukraińską kukurydzę

W związku z nadmiernym importem kukurydzy z Ukrainy, który wpływa negatywnie na polskich producentów zbóż, na posiedzeniu Rady Rolnictwa i Rybołówstwa 18 listopada 2019 r., minister Jan Krzysztof Ardanowski wystąpił z wnioskiem do Komisji Europejskiej o przeanalizowanie problemów związanych z nadmiernym importem kukurydzy na rynek polski oraz o udzielenie informacji, czy według oceny KE Ukraina stosuje europejskie standardy w zakresie stosowanych środków ochrony roślin w produkcji zboża. Minister zawnioskował również o nieotwieranie nowych preferencji w dostępie do rynku UE w odniesieniu do importu zbóż, w tym kukurydzy.

Uzasadniając swój wniosek, minister Ardanowski poinformował Komisję Europejską oraz pozostałe państwa członkowskie, że nadmierny import kukurydzy z Ukrainy wpływa negatywnie na polski rynek zbóż. Rolnicy mają problemy ze sprzedażą swoich zbóż, ponadto uzyskiwane ceny są niskie. W ostatnich latach około połowa kukurydzy przywożonej do Polski pochodziła z Ukrainy. W okresie styczeń-sierpień 2019 r. przywóz kukurydzy do Polski wyniósł ogółem 292 tys. ton, w tym 129 tys. ton pochodziło z Ukrainy.

Minister zwrócił również uwagę Komisji, że Ukraina staje się ważnym graczem na europejskich rynkach rolnych. Zgodnie z szacunkami Departamentu Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) w sezonie 2019/2020 zbiory pszenicy

na Ukrainie wyniosą 29 mln ton, a kukurydzy 36 mln ton. Jednocześnie prognozuje się rekordowy eksport zbóż z Ukrainy. Już teraz około 60% kukurydzy, która pojawia się na unijnym rynku, jest pochodzenia ukraińskiego. Kraj posiadający bardzo duże zasoby czarnoziemów, sprzyjający klimat oraz niskie koszty pracy i transportu, staje się bardzo poważnym konkurentem dla rolnictwa krajów Unii Europejskiej, a zwłaszcza kraju graniczącego z Ukrainą, jakim jest Polska.

rów wiejskich, przedstawiając dane Komisji Europejskiej dotyczące importu kukurydzy do UE wskazał, że w roku gospodarczym 2018/2019 Unia Europejska zaimportowała z Ukrainy rekordową ilość kukurydzy tj. 24 mln ton. Trzy czwarte zaimportowanej kukurydzy z Ukrainy napłynęło do: Hiszpanii (30%), Holandii (20%), Włoch (9%), Wielkiej Brytanii (8%) i Portugalii (7%). Udział Polski w tym imporcie zdaniem KE był nieznaczny i wyniósł w roku gospodarczym 2018/2019 tylko 1%. Komisja

Polskim rolnikom, stosującym w produkcji rolnej wysokie standardy środowiskowo-klimatyczne, trudno konkurować z tańszą, ukraińską kukurydzą, wytwarzaną w innych warunkach produkcji

Rolnicy w Polsce stosują wysokie standardy środowiskowo-klimatyczne w produkcji rolnej. Trudno jest im konkurować z tańszą kukurydzą wytwarzaną w innych warunkach produkcji, a wzmożony import wywołuje niepokój społeczny zwłaszcza, gdy występuje on w okresie żniw.

W odpowiedzi Phil Hogan, komisarz ds. rolnictwa i rozwoju obsza-

uznając, że obecnie nie ma powodów podejmowania interwencji na tym rynku, obiecała dalsze monitorowanie ilości kukurydzy napływającej na rynek UE i wpływ tego importu na ceny wewnątrz UE.

Departament Rynków Rolnych

☎ 22 623 18 45

Zdjęcie: fotolia

Wzory znaków dla żywności i pasz wytworzonych bez wykorzystania GMO

4 listopada 2019 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi podpisał rozporządzenie w sprawie znaków graficznych, które stosuje się w celu oznakowania żywności i pasz jako wolnych od organizmów genetycznie zmodyfikowanych, ogłoszone następnie w Dzienniku Ustaw. Tym samym wykonana została delegacja dla Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi ujęta w przepisach ustawy z 13 czerwca 2019 r. o oznakowaniu produktów wytworzonych bez wykorzystania organizmów genetycznie zmodyfikowanych jako wolnych od tych organizmów.

Przyjęcie powyższej ustawy było odpowiedzią na oczekiwania konsumentów, których zdecydowana większość podchodzi z rezerwą do stosowania organizmów genetycznie zmodyfikowanych, zwłaszcza w produkcji żywności. Polacy chcą mieć stuprocentową pewność, że nabywane przez nich produkty spożywcze nie zawierają w swoim składzie GMO lub też, że w procesie ich produkcji nie stosowano GMO.

Przyjęcie ustawy było także realizacją zobowiązania wpisanego w *Plan dla Wsi*, który jest jednym z filarów Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju.

Przypominamy, że znakowanie „wolne od GMO” będzie dobrowolne. Zgodnie z przepisami ustawy możliwe do oznakowania jako wolne od GMO będą następujące produkty:

- żywność pochodzenia roślinnego, ale tylko taka, która ma odpowiedniki modyfikowane genetycznie dopuszczone do obrotu na ryn-

ku UE (kukurydza, rzepak, soja, burak cukrowy);

- żywność pochodzenia zwierzęcego

go uzyskana ze zwierząt lub od zwierząt karmionych paszami „bez GMO”;

- żywność wieloskładnikowa, która zawiera co najmniej 50% składników kwalifikujących się do oznakowania;
- pasze.

Ustawa szczegółowo określiła przy tym wymagania wobec każdej z wymienionych wyżej grup produktów.

W przyjętym przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi rozporządzeniu, zgodnie z delegacją ustawową, określone zostały odrębne wzory znaków graficznych:

- dla żywności pochodzenia roślinnego i żywności wieloskładnikowej nie zawierającej w swoim składzie produktów pochodzenia zwierzęcego, a także dla pasz – z użyciem określenia „bez GMO”;
- dla produktów pochodzenia zwierzęcego i żywności wieloskładnikowej zawierającej w swoim składzie produkty pochodzenia zwierzęcego – z użyciem określenia „wyprodukowane bez stosowania GMO”.

Przyjęta forma oznakowania została ustalona w wyniku szeroko przeprowadzonych konsultacji społecznych i branżowych, tak aby zapewnić aby było ono atrakcyjne graficznie, zrozumiałe dla odbiorcy i budzące u niego pozytywne skojarzenia.

Dzięki jednolitej formie oznakowania konsument otrzyma jedno-

znaczną i łatwą w odbiorze informację o specyfice znakowanych produktów tj.:

- braku modyfikacji genetycznej w żywności pochodzenia roślinnego i w paszach oraz
- braku stosowania modyfikacji genetycznej w procesie wytwarzania żywności pochodzenia zwierzęcego (przede wszystkim o niestosowaniu w żywieniu zwierząt importowanych pasz GMO).

Zapewnienie jednolitego znakowania żywności i pasz zwiększy więc zaufanie konsumentów do krajowej żywności, wykorzystującej rodzime produkty rolne, wolne od GMO. Zwiększy także możliwości jej promocji, tak na rynku krajowym, jak i innych państw członkowskich.

Rozporządzenie, tak jak i ustawa o oznakowaniu produktów wytworzonych bez wykorzystania organizmów genetycznie zmodyfikowa-

nych jako wolnych od tych organizmów, wejdzie w życie 1 stycznia 2020 r. Pamiętajmy jednak, że w okresie przejściowym na rynku będą mogły być spotykane także produkty z oznakowaniem wprowadzonym przez producentów przed przyjęciem ustawy.

Departament Hodowli i Ochrony Roślin

☎ 22 623 21 51

Nowa unijna regulacja nawozowa

W 2019 r. weszło w życie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1009 z 5 czerwca 2019 r. ustanawiające przepisy dotyczące udostępniania na rynku produktów nawozowych UE, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1069/2009 i (WE) nr 1107/2009 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 2003/2003 (dalej: rozporządzenie nr 2019/1009).

Dotychczas obowiązujące rozporządzenie (WE) nr 2003/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z 13 października 2003 r. w sprawie nawozów określało warunki udostępniania na unijnym rynku wewnętrznym prawie wyłącznie nawozów pochodzących z materiałów wydobytych z ziemi lub wytworzonych chemicznie z materiałów nieorganicznych. Nowe rozporządzenie nr 2019/1009 obejmuje wszyst-

kie rodzaje produktów nawozowych (mineralne i organiczne), jak również produkty mające zwiększyć efektywność wykorzystania składników pokarmowych przez rośliny.

Głównym celem rozporządzenia nr 2019/1009 jest harmonizacja norm dotyczących nawozów uzyskiwanych z surowców organicznych lub wtórnych w UE i stworzenie nowych możliwości ich produkcji i sprzedaży. Aby korzystać ze swo-

bodnego obrotu na rynku wewnętrznym, unijne produkty nawozowe noszące oznakowanie CE będą musiały jednak spełnić ustalone wymagania w zakresie m.in. dopuszczalnych poziomów substancji zanieczyszczających, stosowania określonych kategorii składników, procedur oceny zgodności oraz etykietowania.

Nowo przyjęte rozporządzenie wpisuje się również w ostatnio podejmowane przez Komisję Europejską działania, które skierowane są na propagowanie gospodarki w obiegu zamkniętym. Tworzy zharmonizowane warunki udostępniania na rynku wewnętrznym Unii Europejskiej nawozów wytworzonych z materiałów pochodzących z recyklingu lub materiałów organicznych, stwarza zachętę do ich dalszego wykorzystywania. Zwiększenie recyklingu produktów i ponowne ich użycie, ma przynieść wymierne korzyści zarówno dla środowiska, jak i gospodarki. Działania te pozwalają również na uzyskanie maksymalnej wartości i wykorzystanie wszystkich surowców, produktów i odpadów. Propagowanie stosowania na szerszą skalę składników pokarmowych pochodzących z recyklingu pomoże w dalszym rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym i umożliwi bardziej zasobooszczędne stosowanie składników pokarmowych.

Rozporządzenie będzie stosowane w całości od 16 lipca 2022 r., natomiast jego część dotycząca notyfikacji jednostek oceniających zgodność wejdzie w życie już 16 kwietnia 2020 r. W związku z tym, że niektóre przepisy rozporządzenia nr 2019/1009 będą stosowane już od 16 kwietnia 2020 r., w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi rozpoczęto prace nad nowelizacją ustawy z 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2018 r. poz. 12 59 z późn. zm.) w celu wprowadzenia wymagań art. 20–36 rozporządzenia nr 2019/1009, nakładających

na Państwa Członkowskie Unii Europejskiej obowiązek wyznaczenia organu notyfikującego – odpowiadającego za opracowanie i stosowanie procedur koniecznych do oceny i notyfikowania jednostek oceniających zgodność produktów nawozowych UE oraz do monitorowania jednostek notyfikowanych. W Polsce organem notyfikującym będzie minister właściwy do spraw gospodarki, który nadzoruje sprawy związane z przepi-

Głównym celem rozporządzenia jest harmonizacja norm dotyczących nawozów uzyskiwanych z surowców organicznych lub wtórnych w UE i stworzenie nowych możliwości ich produkcji i sprzedaży

sami rozporządzenia (WE) nr 2003/2003 w sprawie nawozów.

W celu upowszechniania przepisów dotyczących udostępniania na rynku produktów nawozowych UE, w związku z wejściem w życie rozporządzenia nr 2019/1009, które wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich, 23 października 2019 r. Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii przy współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi zorganizowało konferencję pt.: „Szanse i wyzwania dla branży nawozów w świetle nowej unijnej regulacji nawozowej 2019/1009”. W konferencji wzięli udział przedstawiciele Komisji Europejskiej, administracji państwowej (ministerstwa, inspekcje, doradztwo, agrochemiczna obsługa rolnictwa), naukowcy (instytuty naukowe, uczelnie rolnicze), stowarzyszenia branżowe z kraju i za-

granicą oraz zainteresowani przedsiębiorcy (producenci, importerzy i dystrybutorzy) działający w branży nawozowej.

Celem konferencji było przybliżenie nowych unijnych przepisów nawozowych w tym m.in. w zakresie obowiązków producentów, dystrybutorów i importerów, wymogów dotyczących etykietowania nawozów, kategorii funkcji produktów i materiałów składowych produktów nawoż-

nych w nowym rozporządzeniu 2019/1009 oraz procedur oceny zgodności. Podczas konferencji poruszono również zagadnienia związane z nowelizacją ustawy o nawozach i nawożeniu, biodegradowalnymi polimerami w branży nawozowej oraz rolniczym wykorzystaniem odpadów. Podsumowanie konferencji i materiały (prezentacje prelegentów) dostępne są na stronie www pod adresem: <https://www.gov.pl/web/rozwoj/szanse-i-wyzwania-dla-branzy-nawozow---podsumowanie-konferencji>.

Tekst rozporządzenia dostępny jest pod adresem: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32019R1009>.

Departament Hodowli i Ochrony Roślin

☎ 22 623 21 51

Zdjęcia: fotolia, ©Stock-stock.adobe.com

Leader dziś i jutro

Konferencja podsumowująca wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w latach 2016-2018 i perspektywy po roku 2021

Od 30 września do 2 października 2019 r. pod honorowym patronatem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Marszałka Województwa Świętokrzyskiego odbyła się konferencja pt. „Leader dziś i jutro – konferencja podsumowująca wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w latach 2016-2018 i perspektywy po roku 2021. Wydarzenie odbyło się na zaproszenie Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Świętokrzyskiej w Mączochicach Kapitulnych koło Kielc. Wzięły w nim udział wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie podejścia LEADER, tj. przedstawiciele Komisji Europejskiej, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, Agen-

cji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, samorządów województw, lokalnych grup działania (LGD) oraz innych instytucji. Celem konferencji było przedstawienie postępów we wdrażaniu podejścia LEADER w latach 2014-2020, analiza roli lokalnych grup działania oraz dyskusja o roli LGD w nowym okresie programowania.

Podczas pierwszego dnia konferencji uczestnicy wzięli udział w grze terenowej opartej na legendach i tradycjach świętokrzyskich, a także mieli możliwość skosztować specjałów przygotowanych przez koła gospodyń wiejskich z obszaru działania Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Świętokrzyskiej.

W trakcie drugiego dnia konferencji podsumowano wdrażanie instrumentu rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS) w Polsce i innych krajach UE, ze szczególnym uwzględnieniem doświadczeń dotyczących podejścia LEADER w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020). LEADER jako inicjatywa o szczególnej formie prawnej określonej jako „specjalne stowarzyszenie”, realizowana jest oddolnie. Takie podejście umożliwia autentyczne zaangażowanie członków LGD w efektywne pozyskiwanie oraz wydatkowanie środków. W ramach działania LEADER w PROW 2014-2020 podpisano dotychczas umowy angażują-

Wiceminister Ryszard Zarudski z uczestnikami konferencji podsumowującej wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w latach 2016-2018

ce 66,6% dostępnego limitu środków, w tym złożono wnioski o płatność na poziomie 44,5%, a zrealizowano płatności na blisko miliard złotych, co stanowi 41,5% limitu środków. Łączny limit w umowach ramowych w ramach poddziałania 19.2 (LEADER/RLKS) to ponad 2,4 mld zł. Dzięki temu, dotychczas w ramach PROW 2014-2020 utworzono blisko 10 tysięcy miejsc pracy. LEADER to także efekt ponad 5 tysięcy wybudowanej lub przebudowanej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej, i co ważne, niekomercyjnej i ogólnodostępnej. Powstało ponad 800 projektów dotyczących zachowania dziedzictwa lokalnego, zrealizowano 30 inkubatorów lokalnego przetwórstwa produktów rolnych oraz ponad 600 projektów grantowych. LGD pozytywnie oceniają zakres terytorialny swojego działania, skupiają w swoim zasięgu od 1 do 18 gmin (średnio 7 gmin). Członkostwo gmin w LGD jest często kontynuacją poprzedniej perspektywy, co oznacza zachowanie ciągłości oraz pamięć instytucjonalną. Warto zaznaczyć, iż liczba gmin angażujących się w LGD wzrasta, a obszar objęty wsparciem jest spójny. Z doradztwa korzystają najczęściej przedsiębiorcy, osoby rozpoczynające działalność gospodarczą oraz sektor społeczny, a brak problemów z dostępem do doradztwa, szkoleń czy spotkań realizowany jest poprzez bliską lokalizację biur LGD i świadomość pracowników, że animacja jest istotą podejścia LEADER.

Uczestnicy poznali również działania animatorów biorących udział w projekcie FAOW „Akademia umiejętności animatora LGD”. W siedmiu grupach tematycznych odbyła się dyskusja o roli LGD oraz realizacji LSR.

W trakcie trzeciego dnia zaprezentowano, niezmiernie ważne dla

wszystkich uczestników konferencji, zagadnienia odnoszące się do przyszłej perspektywy programowania. Oczekiwania oraz rekomendacje na przyszłość były prezentowane przez przedstawicieli wszystkich podmiotów zaangażowanych w proces przygotowań do przyszłości: od Komisji Europejskiej, przez instytucje zarządzające, do lokalnych grup działania. LEADER pozostaje obowiązkową częścią Planu WPR. Jest otwarty na wszystkie cele WPR oraz niezależny od wymogów innych działań. Zachowana jest zasada niezależności LGD przy tworzeniu i wdrażaniu LSR. Pozostają wspólne zapisy dotyczące metody i koordynacji RLKS. Nadal będzie obowiązywać minimalna alokacja 5% EFRROW oraz preferencyjna stawka współfinansowania unijnego (maks. 80%). Zachowana będzie możliwość łączenia funduszy w ramach jednej Strategii. Pozostaje możliwość współpracy ze wszystkimi rodzajami LGD. W przypadku strategii wielofunduszowych możliwe będzie pokrycie z jednego funduszu kosztów jej przygotowania, zarządzania nią oraz aktywizacji. PROW zostanie zastąpiony przez Krajowy Plan Strategiczny. LEADER znajdzie się w Celu 8: Wspieranie zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, włączając w to biogospodarkę i zrównoważoną gospodarkę leśną. LEADER nie ma ograniczeń dotyczących typów projektów, kosztów kwalifikowanych, ale będzie musiał spełnić wymogi wynikające z innych przepisów prawnych. Powinien być metodą zarządzania rozwojem lokalnym, które: buduje potencjał, wspiera innowacje i umożliwia zmiany strukturalne. LGD powinny integrować działania we wszystkich aspektach zrównoważonego rozwoju na poziomie lokalnym, reagować w obliczu zmian i dostosowy-

wać skalę działań do wyzwań i zasobów. Zagadnienia, którymi powinny się zajmować LGD obejmują m.in. włączenie społeczne, działania na rzecz klimatu, wyludnianie wsi, alternatywne modele rozwoju itp. Ważną kwestią jest również budowanie synergii obejmujących: badania, inteligentne wioski, obszary funkcjonalne, czy interakcję miasto-wieś. Koniecznością natomiast jest monitorowanie i ocena oddziaływania realizacji działań LGD i elastyczne reagowanie na zmiany zachodzące na obszarach wiejskich.

Według uczestników konferencji, LGD powinno zachować sprawdzoną formułę prawną, czyli „specjalne stowarzyszenie”, stosować szeroki zakres wsparcia dla znacznego obszaru uprawnionego do korzystania z niego. Ogłaszać nabory tematyczne, promować lokalne marki, produkty i stosować szeroki wachlarz form wsparcia od premii, refundacji, projektów własnych, czy projektów grantowych, aż po zaliczki i pożyczki. Rekomenduje się też odejście od sztywnego określania zakresu tematycznego realizowanych przez LGD operacji, a także od określenia zamkniętego katalogu kosztów kwalifikowanych, na rzecz wyliczenia kosztów określonych jako niekwalifikowalne w prawodawstwie UE. Podstawowym postulatem LGD jest usprawnienie wdrażania RLKS wielofunduszowego przez ujednoczenie zasad, procedur oraz formularzy aplikacyjnych w ramach programów finansowanych z różnych funduszy UE, co wymaga ścisłej współpracy trzech ministerstw. Wszystkie obecne na konferencji LGD podmioty deklarują chęć udziału w pracach nad tym trudnym zagadnieniem.

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich

☎ 22 623 18 43

Zdjęcie: archiwum MRiRW

Ruszył kolejny konkurs dla partnerów KSOW

Wnioski można składać od 9 grudnia 2019 r. do 17 stycznia 2020 r.

8 listopada br. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jako instytucja zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, ogłosił konkurs nr 4/2020 dla partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW) na wybór operacji (projektów), które będą realizowane w 2020 i 2021 r. w ramach dwuletniego planu operacyjnego KSOW na lata 2020-2021.

Jest to już czwarty konkurs skierowany do partnerów sieci, począwszy od 2017 roku. W ramach bieżącego konkursu będzie możliwość realizacji na poziomie krajowym (tj. projektów obejmujących zasięgiem grupę docelową z co najmniej 4 województw – składanych do CDR) projektów dwuletnich.

W ramach konkursu do rozdystrybucji przeznaczono kwotę przeszło 41,4 mln zł, z czego w urzędach marszałkowskich (dla grupy docelowej z nie więcej niż 3 województw) do dyspozycji w 2020 r. jest 12,4 mln zł, a w Centrum Doradztwa Rolniczego, na przedsięwzięcia o zasięgu krajowym 29 mln zł – po 14,5 mln zł w 2020 i 2021 r.

Konkurs jest skierowany do wszystkich podmiotów zarejestrowanych w bazie partnerów KSOW na stronie internetowej (www.ksow.pl), które chcą działać na rzecz rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich. Wnioski będzie można składać od 9 grudnia 2019 r. do 17 stycznia 2020 r. do Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Warszawie (CDR) i 16 urzędów marszałkowskich w zależ-

ności od obszaru realizowanej operacji.

Konkurs składa się z 3 etapów:

- złożenie wniosków o wybór operacji;
- zawarcie umów na realizację operacji;
- złożenie wniosków o refundację i wypłata środków.

Z partnerami KSOW, których operacje zostaną wybrane, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie i samorządy województw będą zawierać umowy na realizację operacji.

Realizacja operacji zgłoszonych do urzędów marszałkowskich i operacji jednorocznych zgłoszonych do CDR zakończy się 31 października 2020 r., a realizacja operacji dwuletnich zgłoszonych do CDR zakończy się 31 października 2021 r. W przypadku każdej operacji, zarówno jednorocznej, jak i dwuletniej, koszty kwalifikowalne można ponosić najpóźniej do dnia złożenia poprawnie wypełnionego i kompletnego wniosku o refundację. Realizacja projektów jest prefiansowana ze środków własnych partnerów KSOW, które następnie są im zwracane w formie refundacji poniesionych kosztów kwalifikowal-

nych ze środków PROW 2014-2020. Katalog tych kosztów jest określony m.in. w Regulaminie konkursu.

Projekty mogą być realizowane w ramach następujących działań planu działania KSOW na lata 2014-2020:

- działanie 3 „Gromadzenie przykładów operacji realizujących poszczególne priorytety Programu”;
- działanie 4 „Szkolenia i działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla Lokalnych Grup Działania (LGD), w tym zapewnianie pomocy technicznej w zakresie współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej”;
- działanie 6 „Ułatwianie wymiany wiedzy pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich oraz wymiana i rozpowszechnianie rezultatów działań na rzecz tego rozwoju”;
- działanie 9 „Wspieranie współpracy w sektorze rolnym i realizacji przez rolników wspólnych inwestycji”;
- działanie 10 „Organizacja i udział w targach, wystawach tematycznych na rzecz prezentacji osiągnięć i promocji polskiej wsi w kraju i za granicą”;
- działanie 11 „Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw służących włączeniu społecznemu, w szczególności osób starszych, młodzieży, niepełnosprawnych, mniejszości narodowych i innych osób wykluczonych społecznie”;
- działanie 12 „Identyfikacja, gromadzenie i upowszechnianie do-

brych praktyk mających wpływ na rozwój obszarów wiejskich”;

- działanie 13 „Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich”.

Projekty powinny dotyczyć następujących tematów:

- aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich w celu tworzenia partnerstw na rzecz realizacji projektów skierowanych na rozwój tych obszarów;

- upowszechnianie wiedzy w zakresie:

- tworzenia krótkich łańcuchów dostaw w sektorze rolno-spożywczym,

- systemów jakości żywności,

- optymalizacji wykorzystywania przez mieszkańców obszarów wiejskich zasobów środowiska naturalnego,

- zachowania różnorodności genetycznej roślin lub zwierząt,

- zarządzania projektami z zakresu rozwoju obszarów wiejskich,

- planowania rozwoju lokalnego z uwzględnieniem potencjału ekonomicznego, społecznego i środowiskowego danego obszaru;

- wspieranie rozwoju:

- przedsiębiorczości na obszarach wiejskich przez podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności w obszarze małego przetwórstwa lokalnego lub w obszarze rozwoju zielonej gospodarki, w tym tworzenie nowych miejsc pracy,

- społeczeństwa cyfrowego na obszarach wiejskich;

- wspieranie tworzenia sieci współpracy partnerskiej dotyczącej rolnictwa i obszarów wiejskich;

- promocja jakości życia na wsi lub promocja wsi, jako miejsca do życia i rozwoju zawodowego.

Projekty mogą być realizowane m.in. w następujących formach: szkolenia, seminaria, konferencje, warsztaty, targi, wystawy, wyjazdy studyjne, publikacje, audycje w telewizji i radiu, informacje na stronach internetowych.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi zachęca wszystkich partnerów

KSOW, którzy chcą działać na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, do składania swoich propozycji operacji w ramach konkursu nr 4/2020. Więcej informacji na temat konkursu oraz dokumentację konkursową znaleźć można na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/konkurs-dla-partnerow-krajowej-sieci-obszarow-wiejskich>) oraz stronie internetowej KSOW (<http://ksow.pl/>).

Tych, którzy nie są partnerami KSOW, MRiRW zachęca do zarejestrowania się w bazie partnerów KSOW, co umożliwi udział w konkursie.

Dodatkowo będą prowadzone indywidualne konsultacje dla partnerów KSOW, którzy mają pomysł na realizację operacji, ale nurtują ich wątpliwości i mają pytania dotyczące konkursu, dlatego też warto śledzić portal KSOW, na którym zamieszczane są informacje o konsultacjach.

Biuro Pomocy Technicznej

☎ 22 623 16 37

Zdjęcie: fotolia

Do rozdysponowania w ramach konkursu przeznaczono przeszło 41,4 mln złotych

Aktywna starość na obszarach wiejskich

W połowie listopada w Ołtarzewie odbyła się konferencja „Aktywna starość na obszarach wiejskich. Między diagnozą a działaniem” organizowana przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, która współfinansowana była ze środków Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w ramach pomocy technicznej PROW na lata 2014-2020.

Celem konferencji było podjęcie pogłębionej dyskusji na temat aktywności senioralnej na obszarach wiejskich. Konferencja stanowiła okazję do wymiany dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz osób starszych na terenach wiejskich, jak również ma, w zamierzeniu MRiRW, przyczynić się do podejmowania kolejnych działań, w szczególności aktywizujących, na szczeblu krajowym i lokalnym, na rzecz osób starszych na obszarach wiejskich, w tym przez organy administracji publicznej.

W trakcie konferencji wystąpili przedstawiciele MRiRW, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Rządowej Rady Ludnościowej, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,

Na obszarach wiejskich w Polsce zamieszkuje obecnie ponad 2,1 mln osób po 65 roku życia. Prognozuje się, że do 2035 r. liczba ta wzrośnie do ponad 3,4 mln – podkreślał w czasie konferencji minister Jan Krzysztof Ardanowski

Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Głównego Urzędu Statystycznego, Krajowej Rady Izb Rolniczych, Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie i wielu podmiotów ekonomii społecznej.

Konferencja wskazała na ogromną potrzebę pogłębionej merytorycznej, międzysektorowej i międzyresortowej dyskusji, dotyczącej różnorodnych wyzwań, jakie niesie ze sobą zmiana demograficzna i sta-

wienie się mieszkańców obszarów wiejskich w Polsce. Występujące, niekorzystne trendy w sytuacji demograficznej w Polsce, stawiają coraz większe wyzwania w poszczególnych obszarach działań społecznych. Wyniki prognozy ludności na lata 2014-2050 wskazują na pogłębianie się procesu starzenia społeczeństwa. W 2050 r. 42% mieszkańców miast i 38% mieszkańców wsi będzie miało co najmniej 60 lat, zaś w ciągu najbliż-

Konieczne jest podejmowanie działań mających na celu aktywizację społeczną osób starszych, których potencjał, zwłaszcza w środowisku wiejskim, jest wykorzystywany w sposób znikomy lub nie jest wykorzystywany w ogóle

szego dziesięciolecia będzie wzrosła liczba i udział w ogóle ludności osób w wieku 60-79 lat. Począwszy od 2026 r. rozpocznie się dynamiczny wzrost liczby osób w wieku 80 lat i więcej. Na obszarach wiejskich w Polsce zamieszkuje obecnie ponad 2,1 mln osób po 65 roku życia. Prognozuje się, że do 2035 r. liczba ta wzrośnie o niemal 60%, do ponad 3,4 mln, a ich odsetek wobec ogółu populacji z obecnych 14% do 22%. Starzenie się społeczeństwa na wsi będzie się przejawiać zarówno ogólnym wzrostem liczby osób starszych zamieszkujących obszary wiejskie, jak i zwiększeniem proporcji seniorów wobec ogółu mieszkańców.

Dlatego też niezbędne jest, podejmowanie wszelakich działań mających na celu szeroko rozumianą aktywizację społeczną i zawodową osób starszych, których potencjał, zwłaszcza w środowisku wiejskim, nie jest wykorzystywany w ogóle lub jest wykorzystywany w sposób niski. Ważnym problemem jest również zapewnienie osobom starszym, niesamodzielnym odpowiedniej opieki i poziomu życia. Podczas konferencji zwrócono również uwagę, że działania na rzecz osób starszych lub osób zagrożonych utratą samodzielności wymagają od realizatorów profesjonalnych kompetencji, podstaw wiedzy gerontologicznej oraz wysoce etycznej

moralnej postawy. Te cechy posiadają podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne – m.in. z racji misyjności, kierowania się wartościami, dużej mobilności, przebywania najbliżej osób potrzebujących wsparcia lub pomocy lokalnego, często sąsiedzkiego rodzinnego wymiaru oraz działalności „nie dla zysku”, a dobra wspólnego – wydają się więc szczególnie predystynowane do podejmowania i oferowania usług społecznych i opiekuńczych na obszarach wiejskich.

Departament Spraw Społecznych

i Oświaty Rolniczej

☎ 22 623 15 75

Zdjęcia: archiwum MRiRW, fotolia

Odpoczywaj na wsi

Laureaci konkursu plastycznego

We wrześniu 2019 r. w ramach projektu „Odpoczywaj na wsi” Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, we współpracy z Wojewódzkimi Ośrodkami Doradztwa Rolniczego i dyrektorami szkół podstawowych, zorganizowało ogólnopolski konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych. Celem konkursu było m.in. promowanie wśród uczniów wypoczynku na polskiej wsi i kreowanie wizerunku obszarów wiejskich jako turystycznego rynku oferującego zróżnicowane i całoroczne atrakcje. Konkurs przebiegał w trzech etapach: szkolnym, wojewódzkim i ogólnopolskim.

Zadaniem konkursowym było wykonanie pracy plastycznej na temat wypoczynku na polskiej wsi, w szczególności z uwzględnieniem walorów naturalnych, dziedzictwa

kulturowego i kulinarnego oraz różnorodności przyrodniczej obszarów wiejskich. Najwięcej prac zostało wykonanych w województwie mazowieckim – zgłoszono 625 prac ze 149 szkół.

30 października 2019 r. Kapituła Konkursu dokonała oceny prawie 100 prac wykonanych przez dzieci i młodzież ze szkół podstawowych, które zostały zakwalifikowane do etapu ogólnopolskiego i wyłoniła następujących laureatów:

- grupa wiekowa I (klasy 0 – III):
  - ✓ 1. miejsce Hanna Olenkiewicz ze Szkoły Podstawowej nr 79 w Gdańsku;
  - ✓ 2. miejsce Maria Kołcz ze Szkoły Podstawowej im. św. Jana Kantego w Biedaczowie;
  - ✓ 3. miejsce Mikołaj Danaj ze Szkoły Podstawowej im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Telatynie.

- grupa wiekowa II (klasy IV – VIII):
  - ✓ 1. miejsce Norbert Sierpień ze Szkoły Podstawowej im. ks. Tadeusza Adama Leszczyńskiego w Miłkuszach;
  - ✓ 2. miejsce Martyna Przybysz ze Szkoły Podstawowej im. Witolda Zglenickiego w Woli Kiełpińskiej;
  - ✓ 3. Miejsce Aleksandra Łuczyńska z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego ZSP w Drużbicach.

Ponadto przyznano wyróżnienia dla:

- grupa wiekowa I (klasy 0 – III):
  - ✓ Wiktorii Zawojek ze Szkoły Podstawowej im. Bolesława Chrobrego w Zarębach;
  - ✓ Maksymiliana Zięby z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Bachowicach;
  - ✓ Aleksandry Rycerz ze Szkoły Podstawowej w Windzie;
- grupa wiekowa II (klasy IV – VIII):
  - ✓ Kamila Wierzbińskiego z Zespołu

Prace nagrodzone w I grupie wiekowej

Praca Hanny Olenkovic

Praca Marii Kotcz

Praca Mikołaja Danaja

Szków w Kosinie:

- ✓ Marii Dynak ze Szkoły Podstawowej im. św. Jadwigi Królowej w Zarzeczcu Dużym;
- ✓ Amelii Dunowskiej z Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Wydminach.

Dla laureatów konkursu przewidziano atrakcyjne nagrody: aparat fotograficzny, czytnik książek oraz głośnik bezprzewodowy. Uroczyste wręczenie nagród odbyło

Prace nagrodzone w II grupie wiekowej

Praca Norberta Sierpnia

Praca Martyny Przybysz

Praca Aleksandry Łuczyńskiej

się 22 listopada 2019 r. w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie, podczas Międzynarodowych Targów Turystycznych TT WARSAW. Autorom wyróżnionych prac przekazano drobne upominki.

Departament Spraw Społecznych i Oświaty Rolniczej

☎ 22 623 15 75

Zdjęcia: archiwum MRiRW

Nowe rynki zbytu

Polska wołowina pojedzie do Arabii Saudyjskiej

W związku z pozytywnymi wynikami audytu prowadzonego od 30 września do 4 października br., służby weterynaryjne Królestwa Arabii Saudyjskiej ponownie otworzyły swój rynek dla mięsa wołowego i produktów wołowych z Polski.

Lista zakładów dopuszczonych do eksportu dostępna jest na stronie Głównego Inspektoratu Weterynarii.

Przy wywozie mięsa wołowego należy stosować wzór świadectwa zamieszczony na stronie GIW.

Polskie jabłka trafią do Kolumbii

Kolumbia to kolejny rynek, który jest już otwarty dla polskich jabłek. Pomyślnie dla naszego kraju zakończona została procedura analizy ryzyka w eksporcie tego produktu do Kolumbii.

Po trudnych negocjacjach, prowadzonych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi we współpracy z Głównym Inspektoratem Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz instytucjami branżowymi Kolumbijski Instytut Rolnictwa (ICA) opublikował na swojej stronie internetowej importowe wymagania fitosanitarne dla polskich jabłek. Dzięki temu możliwy jest już eksport jabłek pochodzących z produk-

cji 2019 r. przez podmioty zarejestrowane oraz spełniające wymagania importowe Kolumbii.

Eksport do Indonezji – zatwierdzanie laboratoriów

W ramach działań związanych z pozyskiwaniem nowych rynków zbytu dla polskich produktów rolnych Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi aktywne starania o otwarcie rynku Indonezji.

Aktualnie trwają prace nad dostępem do rynku indonezyjskiego polskich jabłek i borówek.

Niezależnie od złożenia wniosku o uznanie przez stronę indonezyjską polskiego systemu bezpieczeństwa żywności, równolegle przygotowywany jest wniosek o zatwierdzenie laboratoriów wykonujących badania produktów rolnych w zakresie bezpieczeństwa konsumenta.

Po zatwierdzeniu przez stronę indonezyjską laboratoriów przeprowadzających badania w celu potwierdzenia spełnienia przez importowane towary wymagań w zakresie bezpieczeństwa żywności (pozostałości pestycydów, metale ciężkie, mykotoksyny, skażenia mikrobiologiczne), do czasu uznania polskiego systemu bezpieczeństwa żywności, jedynie te laboratoria będą mogły wydawać dokumenty będące warunkiem importu. Możliwe jest zatwierdzenie zarówno la-

boratoriów urzędowych, jak i komercyjnych.

Polski drób w Chinach

Kolejne trzy polskie zakłady drobiarskie, skontrolowane przez stronę chińską, uzyskały dopuszczenie do chińskiego rynku. Ambasada RP w Pekinie otrzymała z Generalnej Administracji Celnej ChRL stosowną notę w tej sprawie. Są to:

- CEDROB S.A. Ciechanów, Ubojnia Drobiu Ujazdówek (nr wet 14023901);
- CEDROB S.A. Ciechanów, Zakład Drobiarski w Niepołomicach (nr wet 12190501);
- ROLDROB S.A. (nr wet 10160501).

Zatwierdzenie polskich zakładów drobiarskich do eksportu do ChRL jest jednym z efektów rozmów prowadzonych przez ministra Jana Krzysztofa Ardanowskiego, z ministrem Generalnej Administracji Celnej ChRL Ni Yuefeng w Szanghaju, przy okazji I. Chińskiej Międzynarodowej Wystawy Importowej, a także spotkania głównego lekarza weterynarii Bogdana Konopki z głównym inspektorem GACC Sun Wenkang w Ningbo.

Biuro Prasowe

☎ 22 623 18 38

Zdjęcie: ©Volodymyr Shcherbak-stock.adobe.com, ©Exclusive-design-atock.adobe.com, ©Pantherstock/Photogenica

POSIEDZENIA RADY UE DS. ROLNICTWA I RYBOŁÓWSTWA

Podczas posiedzenia Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa (14-15 października 2019 r.) omawiane były sprawy dotyczące przyszłej WPR oraz silnego budżetu na rolnictwo po 2020 r. w związku z nowymi zadaniami dotyczącymi klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt adresowanymi do rolnictwa. Prezydencja fińska przedstawiła raport z postępu prac w odniesieniu do pakietu reformy WPR po 2020 r. Dyskusję w tym punkcie porządku obrad połączono z omówieniem punktu zgłoszonego przez Francję, a dotyczącego oświadczenia ministrów rolnictwa 17. państw członkowskich, wzywających do dostosowania budżetu WPR do nowych wyzwań, przed którymi stoi europejskie rolnictwo i leśnictwo. Polska wyraziła sprzeciw wobec cięć wydatków na WPR zaproponowanych przez Komisję oraz podkreśliła, że kluczową sprawą jest wyrównanie dopłat bezpośrednich.

W punkcie dotyczącym sytuacji na rynkach rolnych Polska zwróciła uwagę na trudną nadal sytuację na rynku cukru w Polsce, wobec utrzymujących się niskich cen, co może spowodować zamykanie kolejnych cukrowni. W naszej opinii Polski musi monitorować sytuację na rynkach rolnych i przygotować odpowiednie działania wobec bezumownego brexitu.

Na wiosek Grupy Wyszehradzkiej (Czechy, Polska, Słowacja, Węgry) poszerzonej o Bułgarię, Chorwację, Rumunię i Słowenię, omawiana była sytuacja w zakresie zwalczania afrykańskiego pomoru świń. Polska podkreśliła, że redukcja populacji dzików powinna być traktowana na poziomie UE jako priorytetowy środek zwalczania tej choroby.

Na listopadowym posiedzeniu Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa (18 listopada 2019 r.) kontynuowana była dyskusja na temat reformy WPR, tym razem w zakresie kwestii środowiskowych i klimatycznych. W opinii Polski rolnictwo jest częścią rozwiązania, a nie przyczyną problemów klimatycznych. Wspólna polityka rolna UE odpowiada nie tylko za sprawy klimatu, ale także za dochody rolników, bezpieczeństwo żywnościowe Europy i jakość życia na obszarach wiejskich. Polska stwierdziła, że określanie wskaźnika finansowego ambicji klimatycznych dla rolnictwa wobec braku uzgodnień co do ram finansowych jest przedwczesne. W zakresie proponowanych działań należy dać elastyczność państwom członkowskim by kształtowały

działania wobec klimatu z uwzględnieniem warunków krajowych, np. wsparcia dla wapnowania gleb w krajach z dużym udziałem gleb kwaśnych.

Ważną sprawą dla Polski jest sytuacja małych gospodarstw, gdyż należy je wspierać poprzez wyłączenie z kontroli warunkowości. Nie ogranicza to w żaden sposób ambicji środowiskowych, a jednocześnie zmniejsza koszty administracyjne.

Na posiedzeniu omówione również zostały projekty przepisów przejściowych, które umożliwią w roku 2020 i 2021 realizację wypłat dla rolników na obecnych zasadach. Dla Polski jest istotne, aby w okresie przejściowym państwa członkowskie mogły realizować nadal swoją strategię m.in. w zakresie wykorzystania możliwości, jakie daje przesunięcie środków między filarami WPR.

Minister Jan Krzysztof Ardanowski w czasie listopadowego posiedzenia Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa

Polska bardzo mocno opowiedziała się również za pełnym wyrównaniem płatności bezpośrednich w następnym okresie programowania 2021-2027, gdyż nie ma już żadnych powodów, aby utrzymywać zróżnicowanie historyczne między krajami Europy Zachodniej a Europy Środkowo-Wschodniej. Polska zaznaczyła, że chce mieć ponadto elastyczność w zakresie obecnego maksymalnego poziomu środków (tj. poziomu 25%), które można przesunąć pomiędzy filarami, w tym również z filaru II do filaru I. Takie podejście byłoby zgodne z nowym modelem realizacji, który przewiduje objęcie obu filarów jednym planem strategicznym. Oczekujemy również kontynuowania obecnych przejściowych płatności krajowych.

Podczas posiedzenia Polska przedstawiła problem nadmiernego importu kukurydzy z Ukrainy, który wjeżdża na obszar naszego kraju i wpływa negatywnie na polski rynek zbóż. Nasi rolnicy mają problemy ze sprzedażą swoich zbóż, ponadto uzyskiwane ceny są niskie. W ostatnich latach około połowa kukurydzy przywożonej do Polski pochodziła z Ukrainy. Polska zwróciła się do Komisji o przeanalizowanie problemów związanych z nadmiernym importem kukurydzy oraz informacje, czy według oceny KE, Ukraina stosuje europejskie standardy w zakresie stosowanych środków

ochrony roślin w produkcji zboża. Kwestia niekorzystnego wpływu importu zbóż zza wschodniej granicy jest często podnoszona przez Polskę na forum unijnym.

Polska poinformowała również ministrów rolnictwa oraz Komisję Europejską o pojawieniu się przypadku ASF w nowym regionie Polski, w powiecie wschowskim (woj. lubuskie), czyli w odległości 330 km od poprzednich obszarów występowania choroby i przedstawiła natychmiastowe działania podjęte na tym obszarze przez Inspekcję Weterynaryjną i pozostałe odpowiednie służby.

DEBATA MINISTRÓW ROLNICTWA KRAJÓW BAŁTYCKICH

31 października 2019 r. w Tartu (Estonia) odbyło się spotkanie ministrów rolnictwa państw bałtyckich. W spotkaniu uczestniczyli Jan Krzysztof Ardanowski, minister rolnictwa i rozwoju wsi, Mart Järvi, minister spraw wiejskich Estonii, Kaspars Gerhards, minister rolnictwa Łotwy oraz Andrius Palionis, minister rolnictwa Litwy.

Rozmowy były poświęcone kwestiom oszustw żywnościowych oraz znaczeniu wapnowania kwaśnych gleb rolniczych.

W pierwszej części spotkania wymieniono poglądy na temat oszustw żywnościowych i doświadczeń na szczeblu krajowym w przeciwdziałaniu takim praktykom. Ministrowie krajów bałtyckich byli zgodni, że problem oszustw żywnościowych ma długą historię i obecnie powoduje nowe wyzwania w skali globalnej. Szkodzą one producentom rolnym, konsumentom, mogą także negatywnie wpłynąć na bezpieczeństwo żywności, zdrowie konsumentów oraz gospodarkę.

Minister Jan K. Ardanowski stwierdził, że potrzebna jest determinacja wszystkich zainteresowanych podmiotów w zwalczaniu fałszerstw żywnościowych. – *Konsument ma prawo kupić produkt tańszy, o gorszym składzie, ale taką decyzję musi podejmować świadomie i być odpowiednio poinformowany* – podkreślił.

W drugiej części spotkania ministrowie poruszyli kwestie związane z klimatem i środowiskiem w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, w szczególności znaczenie wapnowania kwaśnych gleb rolniczych. Ministrowie byli zgodni, że zdrowe gleby rolnicze stanowią ważny zasób dla zrównoważonej produkcji żywności. Gleby, w zależności od ich stanu, wspierają lub pogarszają proces sekwestracji dwutlenku węgla. Spójne i kom-

pleksowe wapnowanie kwaśnych gleb stanowi istotną praktykę rolniczą na rzecz przyczyniania się do łagodzenia zmian klimatu w celu zwiększenia sekwestracji węgla organicznego. W konsekwencji, biorąc pod uwagę specyfikę regionalną, należy uznać, że wapnowanie kwaśnych gleb rolniczych to środek środowiskowy i klimatyczny. Ponadto ministrowie uznali za konieczne podkreślenie potrzeby wspierania neutralizacji kwaśnych gleb w ramach Wspólnej Polityki Rolnej.

Na zakończenie spotkania Ministrowie podpisali „Wspólne Oświadczenie Ministrów Rolnictwa państw bałtyckich w sprawie korzyści środowiskowych i klimatycznych wynikających z systematycznego wapnowania kwaśnych gleb rolniczych”

– *Nie możemy cały czas obwiniać rolników, rolnictwo ma być rozwiązaniem problemów związanych z klimatem* – stwierdził minister Ardanowski. Polska uznaje bardzo ważną rolę rolnictwa i lasów w sekwestracji dwutlenku węgla i popiera wszelkie działania poprawiające wchłanianie CO₂ przez glebę. W tym kontekście, wapnowanie gleb jest bardzo ważnym instrumentem, który wdrażany jest również w Polsce w ramach

ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie uruchomionego 1 czerwca 2019 r.

Na zakończenie spotkania Ministrowie podpisali *Wspólne Oświadczenie Ministrów Rolnictwa państw*

bałtyckich w sprawie korzyści środowiskowych i klimatycznych wynikających z systematycznego wapnowania kwaśnych gleb rolniczych. Dokument został przekazany do Komisji Europejskiej w celu uwzględnienia możliwości finansowania wapnowania w ramach WPR.

SPOTKANIE MINISTRÓW ROLNICTWA PAŃSTW TRÓJKĄTA WEIMARSKIEGO

7 października 2019 r. w Warszawie, z inicjatywy Polski, odbyło się spotkanie ministrów rolnictwa państw Trójkąta Weimarskiego: Jana Krzysztofa Ardanowskiego, ministra rolnictwa i rozwoju wsi, Julii Klöckner, minister żywienia i rolnictwa Republiki Federalnej Niemiec oraz Didiera Guillaume'a, ministra rolnictwa i żywności Francji.

Ministrowie omówili i uzgodnili wspólne stanowisko w czterech kwestiach reformy Wspólnej Polityki Rolnej, współpracy naukowo-badawczej na rzecz wdrażania nowych technologii w rolnictwie, bezumownego brexitu oraz małych i rodzinnych gospodarstw rolnych jako kluczowego elementu europejskiego rolnictwa. – *Wspólna Polityka Rolna jest wielkim osiągnięciem Unii Europejskiej i nie można dopuścić do rozmontowania tej polityki. Ona musi pozostać wspólna* – podkreślił minister Ardanowski.

Minister Jan Krzysztof Ardanowski zwrócił uwagę na szereg nieprzewidywalnych problemów, które mogą powstać po bezumownym brexicie. Zaliczył do nich między innymi nadprodukcję żywności oraz kwestie dotyczące transportu oraz logistyki dostaw na rynek Zjednoczonego Królestwa. – *Jesteśmy zgodni, że Komisja Europejska powinna bardziej aktywnie pracować nad znalezieniem wsparcia finansowego dla rolników po bezumownym brexicie* – poinformował minister Ardanowski.

Minister Julia Klöckner również opowiedziała się za utrzymaniem odpowiednio silnego, adekwatnego do rosnących zadań, budżetu na Wspólną Politykę Rolną oraz odbiurokratyzowaniem WPR. Zwróciła jednocześnie uwagę na konieczność przeprowadzenia kampanii informacyjnej adresowanej do społeczeństw UE, dotyczącej roli rolnictwa w naszym życiu i samego zawodu rolnika.

– *To było bardzo ważne spotkanie, bo nasze trzy kraje to 30-40% produkcji rolnej w Unii Europej-*

skiej – podkreślił minister Didier Guillaume. Zwrócił uwagę, że potrzebujemy jedzenia jak najbardziej zdrowego, ekologicznego. – *Musimy pokazać, że rolnictwo idzie w kierunku zmian rolno-środowiskowych w duchu Porozumienia Paryskiego* – powiedział minister Guillaume. Podkreślił przy tym, że rolnictwo, w tym chów zwierząt, nie są zagrożeniem dla klimatu, a mogą mu wręcz pomóc. – *Razem możemy osiągnąć sukces i zbudować konkurencyjne rolnictwo w Europie* – powiedział francuski minister.

Ministrowie rolnictwa państw Trójkąta Weimarskiego podkreślili ponadto rolę wspólnych badań naukowych,

Ministrowie rolnictwa państw Trójkąta Weimarskiego podnosili w czasie spotkania m.in. kwestię oczekiwań społecznych w stosunku do rolnictwa w zakresie dostępności i jakości żywności, przy jednoczesnym oczekiwaniu podnoszenia standardów dobrostanu zwierząt i ochrony środowiska

innowacyjności i modernizacji. Zwracali uwagę na konieczność szerszego informowania społeczeństw o roli i zadaniach, jakie pełni w naszym życiu i gospodarce sektor rolny. Podnosili kwestię oczekiwań społecznych w stosunku do rolnictwa w zakresie dostępności żywności, a przede wszystkim jej jakości, przy jednoczesnym oczekiwaniu podnoszenia standardów dobrostanu zwierząt i ochrony środowiska. Zwracali uwagę, że te właśnie problemy musi rozwiązywać Wspólna Polityka Rolna, ale żeby tak się stało niezbędne jest utrzymanie odpowiednio silnego jej budżetu.

Ważne jest także zapewnienie dopływu do rolnictwa młodych producentów.

W konkluzjach spotkania Ministrowie podpisali Wspólną Deklarację podsumowującą stanowisko Polski, Francji i Niemiec w kwestiach reformy WPR, współ-

pracy naukowo-badawczej na rzecz wdrażania nowych technologii w rolnictwie, zagrożeń i wyzwań wynikających z bezumownego wyjścia Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej oraz roli małych i rodzinnych gospodarstw rolnych.

ROZMOWY MINISTRÓW ROLNICTWA GV4+5

Sekretarz stanu Szymon Giżyński wziął udział w spotkaniu ministrów rolnictwa państw Grupy Wyszehradzkiej oraz Bułgarii, Chorwacji, Rumunii, Słowenii i Finlandii (4 października 2019 r., Praga). Spotkanie poświęcone było przede wszystkim tematyce związanej z przyszłym kształtem Wspólnej Polityki Rolnej po 2020 r. oraz leśnictwem i systemami rolno-leśnymi.

Pierwszą sesję spotkania poświęcono kwestiom związanym z przyszłym kształtem WPR. Ministrowie wymienili poglądy w zakresie: monitorowania realizacji określonych rezultatów interwencji, okresu przejściowego do wdrożenia nowego modelu WPR, definicji „prawdziwego rolnika” w interpretacji Komisji, dobrowolności eko-programów oraz potencjału systemów rolno-leśnych w nowej WPR.

Niezależnie od kwestii ujętych przez prezydentkę czeską w dokumencie do dyskusji, minister Giżyński poinformował, że dla Polski w negocjacjach dotyczących reformy WPR kluczowe są kwestie związane z wyrównaniem płatności bezpośrednich pomiędzy państwami członkowskimi, utrzymaniem ogólnego poziomu wydatków na WPR i wydatków na II filar WPR, który został ograniczony nadmiernie, zwiększeniem możliwości transferu środków z II do I filara WPR (do 25%) dla państw ze stawkami poniżej średniej UE oraz utrzymaniem zasady N+3 w rozliczeniach wydatków finansowanych z II filara WPR.

Ministrowie byli w większości zgodni, co do konieczności uniknięcia wzrostu biurokratyzowania i poziomu skomplikowania WPR oraz konieczności zapewnienia państwom członkowskim odpowiedniej elastyczności w zakresie realizacji celów, uwzględniającej uwarunkowania krajowe. W tym kontekście, ministrowie krytycznie ocenili sens definicji „prawdziwego rolnika” i byli zgodni, że eko-programy powinny mieć charakter dobrowolny. Dyskusja wykazała zgodność ministrów, co

do konieczności zapewnienia odpowiedniego okresu przejściowego do nowego modelu wdrażania. Zdaniem uczestników spotkania idea systemów rolno-leśnych zasługuje na poparcie, ponieważ może przynieść pozytywne rezultaty w aspekcie środowiskowym, wpływając korzystnie na klimat.

W trakcie drugiej sesji ministrowie wymienili poglądy na temat wsparcia sektora leśnego, ułatwiającego terminową i skuteczną reakcję na zmiany klimatu i szkody w lasach, zdolności sektora leśnego do sekwestracji CO₂ oraz najważniejszych tematów badawczych w odniesieniu do gospodarki leśnej i agro-leśnictwa, stanowiącego część biogospodarki.

Rozmowy ministrów rolnictwa GV4+5 poświęcone były m.in. kwestiom związanym z przyszłym kształtem WPR

W ostatniej części spotkania, minister rolnictwa Republiki Czeskiej, Miroslav Toman oraz minister Szymon Giżyński zaprezentowali *Wspólną deklarację Ministrów Rolnictwa państw Grupy Wyszehradzkiej oraz Bułgarii, Chorwacji, Rumunii i Słowenii w zakresie zwalczania Afrykańskiego Pomoru Świń (ASF) w Unii Europejskiej*. Powyższy temat został włączony do porządku spotkania z inicjatywy polskiego resortu rolnictwa, który przygotował projekt deklaracji na bazie uzgodnionego wcze-

śniej stanowiska polsko-czeskiego. Dokument zawiera najważniejsze postulaty dotyczące problemu występowania i walki z ASF w UE, podkreślając przede wszystkim konieczność uznania konsekwentnej i systematycznej redukcji populacji dzików, jako narzędzia eliminacji wirusa ASF ze środowiska naturalnego. Deklaracja spotkała się z jednoznaczną akceptacją wszystkich delegacji. Dokument został zaprezentowany w trakcie październikowego posiedzenia Rady UE ds. Rolnictwa

i Rybołówstwa w Luksemburgu.

Spotkanie zakończyło się podpisaniem *Wspólnej Deklaracji Ministrów Rolnictwa Grupy Wyszehradzkiej, Bułgarii, Chorwacji i Słowenii w sprawie lasów, zrównoważonej gospodarki leśnej i dostosowania do zmian klimatu oraz Wspólnej deklaracji Ministrów Rolnictwa państw Grupy Wyszehradzkiej oraz Bułgarii, Chorwacji, Rumunii i Słowenii w zakresie zwalczania Afrykańskiego Pomoru Świń (ASF) w Unii Europejskiej.*

ROZMOWY POLSKO-IZRAELSKIE

Minister rolnictwa i rozwoju wsi Jan Krzysztof Ardanowski spotkał się pod koniec listopada br. z przewodniczącym Rady Polsko-Izraelskiej Izby Gospodarczej Elroyem Knebelem.

Rozmowy odbyły się z inicjatywy Kancelarii Prezydenta RP. Ich celem było omówienie możliwości nawiązania współpracy inwestycyjnej w zakresie innowacji w rolnictwie, w tym w szczególności w kwestiach związanych z irygacją.

Minister Ardanowski poinformował o zainteresowaniu strony polskiej skorzystaniem z izraelskich doświadczeń w zakresie nawodnienia oraz nawiązaniem przez instytuty naukowo-badawcze współpracy z jednostkami z Izraela.

Przewodniczący Elroy Knebel, który od kilkunastu lat działa na rzecz polsko-izraelskiej współpracy gospodarczej, podkreślał że Polska jest bardzo atrakcyjnym krajem dla inwestycji ze względu na stabilną gospodarkę, potencjał rynku, zdolności finansowe oraz zasoby ludzkie.

Rynek izraelski cieszy się rosnącym zaintereso-

waniem wśród polskich producentów, czego wyrazem jest stały wzrost wymiany handlowej artykułami rolno-spożywczymi. Wartość polskiego eksportu do Izraela w 2018 r. osiągnęła poziom 220 mln euro i wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 10%. Eksport produktów rolno-spożywczych do Izraela w okresie od stycznia do sierpnia 2019 r. wzrósł o 13% w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego, osiągając poziom 164 mln euro.

Spotkanie ministra rolnictwa Jana Krzysztofa Ardanowskiego z przewodniczącym Rady Polsko-Izraelskiej Izby Gospodarczej Elroyem Knebelem

SZKOLENIE DLA PRZEDSTAWICIELI GRUZJI, MOŁDAWII I UKRAINY

W dniach 18-22 listopada 2019 r. MRiRW, we współpracy z Krajową Szkołą Administracji Publicznej oraz Ministerstwem Spraw Zagranicznych, zorganizowało szkolenie na temat wdrażania umów o pogłębionej i całościowej strefie wolnego handlu (DCFTA) w zakresie bezpieczeństwa żywności i ochrony konsumentów, skierowane do spe-

cialistów z Gruzji, Mołdawii i Ukrainy. Szkolenie zostało zrealizowane w ramach programu Akademii Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego.

W ramach szkolenia uczestnicy spotkali się z ekspertami z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, instytucji podległych i nadzorowanych, a także Głównego Inspektoratu Sanitarnego, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsu-

mentów oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Inspekcji Handlowej w Warszawie. Eksperti z Gruzji, Mołdawii i Ukrainy odwiedzili także Państwowy Instytut Weterynaryjny w Puławach oraz jedną z grup producentów rolnych na Mazowszu. Uczestnicy mieli możliwość wzajemnej wymiany doświadczeń i spostrzeżeń nt. stanu i efektów wdrażania umów DCFTA w poszczególnych krajach.

Gruzja, Mołdawia i Ukraina w 2014 r. podpisały układy o stowarzyszeniu z Unią Europejską. W ich ra-

mach UE wynegocjowała z Gruzją, Mołdawią i Ukrainą utworzenie pogłębionych, kompleksowych stref wolnego handlu (DCFTA), których celem jest m.in. polepszenie dostępu do towarów i usług, ograniczenie barier handlowych, czy dostosowanie praktyk i norm. Obecne szkolenie było formą wsparcia dla ww. państw w działaniach zmierzających do coraz większego zbliżenia, także pod względem gospodarczym, z Unią Europejską.

MANIFEST EUROPEJSKIEGO PARLAMENTU WIEJSKIEGO 2019

W dniach od 6 do 9 listopada 2019 r. w Candás (Asturia) w Hiszpanii odbyły się obrady IV Europejskiego Parlamentu Wiejskiego. W organizowanym co dwa lata spotkaniu przedstawiciele wiejskich organizacji pozarządowych, krajowych sieci obszarów wiejskich oraz lokalnych grup działania uczestniczyło ponad 400 osób z 41 krajów europejskich.

Spotkanie zostało zorganizowane przez Europejską Sieć Lokalnych Grup Działania ELARD, Europejską Sieć Wiejskich Organizacji Pozarządowych PREPARE oraz Porozumienie Europejskich Społeczności Wiejskich (ERCA). Wśród uczestników znaleźli się liderzy wiejskich organizacji, jak również przedstawiciele Komisji Europejskiej (z Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich), Europejskiej Sieci Obszarów Wiejskich (ENRD) oraz przedstawiciele krajowych i regionalnych administracji.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w trakcie obrad reprezentowali Ryszard Zarudzki, podsekretarz stanu w MRiRW oraz Joanna Gierulska, dyrektor Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Spotkanie odbywało się w kluczowym dla przyszłości rolnictwa i obszarów wiejskich momencie planowania nowej perspektywy budżetowej Unii Europejskiej, ale również w czasie przełomowych zmian w rolnictwie i na europejskiej wsi, co podkreślali uczestnicy spoza UE.

W trakcie kilkudniowych obrad poruszano najważniejsze obecnie kwestie związane ze zmianami klimatu i ochroną środowiska, migracji i wyludniania się wsi, coraz trudniejszych relacji „miasto- wieś” między „starymi i „nowymi” mieszkańcami wsi, jak również między rolnikami i mieszkańcami obszarów wiejskich. Podejmowano tematykę żywności europejskiej wsi, tzw. ru-

ral proofing, czyli dbania o interesy wsi na różnych poziomach zarządzania państwami. Wiele uwagi poświęcono wyzwaniom związanym z tworzeniem tzw. smart villages – inteligentnych wsi.

Polska delegacja na obradach IV Europejskiego Parlamentu Wiejskiego

Efektom trzydniowych rozmów, kilkudziesięciu warsztatów, wykładów i wizyt studyjnych było przyjęcie 9 listopada 2019 r. dokumentów końcowych i rekomendacji, które zebrane zostały w tzw. „Manifestie Europejskiego Parlamentu Wiejskiego 2019” oraz „Deklaracji mieszkańców wsi”.

Departament Współpracy Międzynarodowej

☎ 22 623 24 71

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich

☎ 22 623 18 43

Zdjęcia: archiwum MRiRW

100 lat Państwowej Inspekcji Weterynaryjnej

– Inspekcja Weterynaryjna jest elementem struktury państwa, który odpowiada za bezpieczeństwo publiczne, za zwalczanie chorób zwierząt i za zagwarantowanie w imieniu państwa, że żywność wchodząca na rynek jest bezpieczna – podkreślił minister Jan Krzysztof Ardanowski podczas uroczystych obchodów 100-lecia Państwowej Administracji Weterynaryjnej, które odbywały się w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

Szef resortu zapewnił, że przygotowujemy jest pakiet zmian, które mają wzmocnić Inspekcję Weterynaryjną, jej odpowiedzialność i jednocześnie ułatwić pracę, stworzyć godne warunki wynagradzania oraz doposażyć. Działania w tym zakresie podejmowane będą wspólnie ze środowiskiem, tak żeby reformy wpływały z dotychczasowych doświadczeń.

LIST GŁÓWNEGO LEKARZA WETERYNARI

Po 123 latach zaborów – niewoli naznaczonej walką i cierpieniem – Polska odzyskała Niepodległość. Wraz z klęską wszystkich trzech zaborców i zakończeniem I wojny światowej spełniły się marzenia o wolności. Jednym z kluczowych wydarzeń historii naszej ustrojowości było tworzenie struktur administracyjno-państwowych II Rzeczypospolitej. Rok 2019 wyznacza szczególną rocznicę – 100 lat temu na mocy dekretu Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego wyłączono służbę weterynaryjną z zakresu kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych i przekazano ją do kompetencji Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych. Tym samym służba weterynaryjna zajęła trwałe miejsce w administracji państwowej.

Odbudowa państwowości po 123 latach niewoli była procesem złożonym. Na ziemiach polskich organizacja weterynarii i ustawodawstwo były odmienne w poszczególnych zaborach, zaś lekarzy weterynarii bezpośrednio po odzyskaniu niepodległości było jedynie około tysiąca. W pierwszych latach nowej państwowości służba weterynaryjna stanęła przed ogromnym wyzwaniem. Stworzenie odpowiednich struktur organizacyjnych, określenie

szczegółowych zadań będących w jej kompetencji to pierwsze z wyzwań, z którymi się zmierzono. Zadania te pierwotnie realizował Urząd Weterynarii, zaś w 1921r. jego rolę przejął w ramach Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych – Departament Weterynarii. Ogromną próbą sił było również zmierzenie się z szalejącymi po I wojnie światowej chorobami zakaźnymi zwierząt. Pomimo młodej jeszcze państwowości, administracja weterynaryjna uzyskała mocną pozycję w kraju, jak również poza jego granicami. Polska była jednym ze współtwórców i sygnatariuszy utworzonego w 1924 r. Międzynarodowego Urzędu do spraw Epizootii, który dziś, jako Światowa Organizacja Zdrowia Zwierząt (OIE), skupia ponad 180 państw i ma ogromne znaczenie dla bezpieczeństwa zdrowia zwierząt i ludzi.

Od 1919 r. do chwili obecnej dochodziło do wielu zmian w zakresie organizacji służby weterynaryjnej, która obecnie funkcjonuje pod nazwą Inspekcja Weterynaryjna. Celem działania Inspekcji Weterynaryjnej jest ochrona zdrowia publicznego. Jej cechą jest swoisty dualizm – swoje działania realizuje podejmując czynności wobec i dla zwierząt, ale ich efekty mają służyć także zdrowiu ludzi. Zwierzęta są jednym z podstawowych elementów łańcucha pokarmowego

ludzi i w tej kwestii rola Inspekcji Weterynaryjnej wiąże się z ochroną życia ludzkiego. Inspekcja Weterynaryjna pełni fundamentalną rolę w zadaniach nowoczesnego państwa – członka Unii Europejskiej. Zakres pełnego nadzoru przez Inspekcję Weterynaryjną jest rozległy i obejmuje obszar „od pola do stołu”. Inspekcja realizuje te zadania przede wszystkim poprzez zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, w szczególności tych, które mogą przenosić się na ludzi, a także w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem żywności pochodzenia zwierzęcego. Inspekcja Weterynaryjna działa jako wyspecjalizowana „policja administracyjna” a jej zasadniczą funkcją jest realizacja celów kontrolnych. Funkcja ta łączy się w szczególności z bardzo szerokimi uprawnieniami

oraz do wyznaczania nowych celów i zadań. Skłania również do refleksji, wspomnień i przemyśleń. W tym jubileuszowym roku myślami często wracamy do tamtych dni, kiedy budowano polską administrację weterynaryjną. Wspominamy najważniejsze wydarzenia i postacie tamtych czasów. Ta doniosła rocznica to efekt codziennej ciężkiej pracy wielu pokoleń lekarzy weterynarii oraz innych pracowników służby weterynaryjnej. Administracja weterynaryjna wchodzi w skład struktur państwowości. Bez niej, a tym samym bez Was, kraj nie może istnieć i funkcjonować.

Z okazji 100-lecia polskiej administracji weterynaryjnej pragnę złożyć obecnym i byłym pracownikom

Uroczyste obchody 100-lecia Państwowej Administracji Weterynaryjnej

władczymi, dającymi możliwość wydawania decyzji administracyjnych, w tym różnego rodzaju nakazów i zakazów, a także aktów prawa miejscowego. Inspekcja Weterynaryjna realizuje postanowienia kilkuset aktów prawa wspólnotowego i krajowego, a zmieniający się świat stawia przed służbą weterynaryjną coraz to nowe wyzwania.

100-lecie polskiej administracji weterynaryjnej to niezwykle wydarzenie. To okazja do dokonania podsumowania osiągnięć wielu pokoleń lekarzy weterynarii

służby weterynaryjnej szczególne wyrazy wdzięczności za ogromny wkład pracy. Za godną naśladowania rzetelność, zaangażowanie i pełen profesjonalizm w wykonywaniu powierzonych zadań. Wyrażam duże uznanie dla Waszej działalności naukowej i badawczej. Wyniki Waszej pracy stanowią istotny wkład w rozwój nauki. Wasza wzorowa postawa, nieustanne podnoszenie kwalifikacji, przekładające się na jakość wykonywanej pracy, zastępują na szacunek.

Bogdan Konopka
Główny Lekarz Weterynarii

Koniec roku, nie koniec naborów z PROW 2014-2020

W grudniowej ofercie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa znajduje się szereg programów pomocy skierowanych do mieszkańców wsi. Wśród nich są i te realizowane w ramach PROW na lata 2014-2020. Oto zestawienie aktualnych naborów wniosków.

■ Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000

Do 28 grudnia 2019 r. rolnicy gospodarujący na obszarach cennych przyrodniczo mogą składać w ARiMR wnioski o przyznanie pomocy na „Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000”.

Takie wsparcie może otrzymać rolnik, jeżeli m.in. w gospodarstwie, którego jest posiadaczem, łączna powierzchnia trwałych użytków

zielonych i pastwisk trwałych położonych na obszarze Natura 2000 wynosi co najmniej 1 ha. Pomoc ma ułatwić prowadzenie działalności rolniczej w zgodzie z podwyższonymi standardami środowiskowymi obowiązującymi na tych cennych przyrodniczo terenach.

Wsparcie przyznaje się na inwestycje, które m.in. przyczynią się do utrzymania i użytkowania w gospodarstwie trwałych użytków zieleni

położonych na obszarze Natura 2000, nie będą negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 i nie są sprzeczne z działaniami ochronnymi obowiązkowymi ustalonymi dla obszaru Natura 2000, na którym jest położone gospodarstwo, w planach zadań ochronnych lub w planach ochrony (jeśli plany takie zostały ustanowione).

Pomoc przyznaje się w formie refundacji części kosztów poniesionych na realizację inwestycji. Standardowa wysokość dofinansowania to 50 proc., w przypadku młodego rolnika – 60 proc. Limit pomocy przypadający na jednego beneficjenta i na jedno gospodarstwo wy-

nosi 500 tys. zł. Wysokość wsparcia zależy od rodzaju realizowanej inwestycji. W przypadku budowy lub modernizacji budynków inwentarskich lub adaptacji innych budynków na budynki inwentarskie można otrzymać maksymalnie 500 tys. zł. Natomiast w przypadku realizacji pozostałych inwestycji, np. zakupu maszyn do utrzymania trwałych użytków zielonych, urządzeń do pojenia zwierząt czy przechowywania pasz, można ubiegać się o wsparcie do 200 tys. zł.

W ramach prowadzonego naboru można złożyć tylko jeden wniosek o przyznanie pomocy dotyczący danego gospodarstwa. Wnioski przyjmują oddziały regionalne ARiMR właściwe ze względu na miejsce położenia gospodarstwa. Mogą także zostać złożone za pośrednictwem biur powiatowych Agencji.

Kolejność przysługiwania pomocy ustalana jest na podstawie kryteriów, do których należy m.in. powierzchnia trwałych użytków zielonych położonych na obszarze Natura 2000 w gospodarstwie, ich udział w odniesieniu do łącznej powierzchni użytków rolnych wchodzących w skład gospodarstwa, czy też realizacja przez podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych lub zobowiązań ekologicznych w ramach PROW 2014-2020.

■ Odbudowa produkcji w gospodarstwie

Do 31 grudnia 2019 r. mogą ubiegać się o pomoc rolnicy, którzy ponieśli w gospodarstwach straty spowodowane klęskami żywiołowymi lub wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń (ASF). Nie warto jednak czekać ze złożeniem wniosku do ostatniej chwili. Pomoc jest bowiem przyznawana według kolejności wpływu wniosków do Agencji.

○ udzielenie wsparcia w ramach

Do 28 grudnia 2019 r. rolnicy gospodarujący na obszarach cennych przyrodniczo mogą składać w ARiMR wnioski o przyznanie pomocy na „Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000”

działania „Inwestycje odtwarzające potencjał produkcji rolnej” mogą ubiegać się dwie grupy rolników. Pierwszą stanowią ci gospodarze, którzy ponieśli straty spowodowane przez co najmniej jedną z następujących klęsk żywiołowych: powódź, deszcz nawalny, suszę, przymrozki wiosenne, ujemne skutki przezimowania, obsunięcie się ziemi, lawinę, grad, huragan, uderzenie pioruna. Drugą grupą są rolnicy, którzy w celu zwalczania ASF musieli wybić świnie lub zniszczyć ich zwłoki.

Przyznanie wsparcia uzależnione jest od powstania w gospodarstwie

szkod spowodowanych przynajmniej przez jedną z wymienionych klęsk żywiołowych bądź strat spowodowanych wystąpieniem ASF. Warunek: miały one miejsce w roku, w którym jest składany wniosek o przyznanie pomocy lub w co najmniej jednym z dwóch lat poprzedzających rok składania takiego wniosku.

Straty w uprawach rolnych, zwierzętach gospodarskich czy rybach muszą wynosić co najmniej 30 proc. średniej rocznej produkcji rolnej lub dotyczyć składnika gospodarstwa, którego odtworzenie wy-

Do 31 grudnia 2019 r. mogą ubiegać się o pomoc rolnicy, którzy ponieśli w gospodarstwach straty spowodowane klęskami żywiołowymi lub wystąpieniem ASF

Do 28 stycznia 2020 r. oddziały regionalne ARiMR będą przyjmowały wnioski od rolników, którzy chcą w swoich gospodarstwach zrealizować „Inwestycje mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych”

maga poniesienia kosztów kwalifikujących się do udzielenia wsparcia. Wysokość poniesionych strat z powodu wystąpienia kłęski szacuje komisja powołana przez wojewodę. Na tej podstawie określana jest wysokość pomocy, jaką może otrzymać rolnik.

Natomiast w przypadku wystąpienia ASF o pomoc mogą ubiegać się rolnicy, którym powiatowy lekarz weterynarii nakazał, w drodze decyzji, zabicie świń lub zniszczenie ich zwłok w celu zwalczania ASF oraz jeżeli na dzień wydania tej decyzji utracili co najmniej 30 proc. posiadanych świń.

Wsparcie w obu przypadkach nie

może przekroczyć limitu pomocy, który wynosi do 300 tys. zł na rolnika i gospodarstwo. Refundacji podlega do 80 proc. kosztów kwalifikowalnych.

■ Wsparcie na zabezpieczenie wód przed azotanami

Od 30 grudnia 2019 r. do 28 stycznia 2020 r. oddziały regionalne ARiMR będą przyjmowały wnioski od rolników, którzy chcą w swoich gospodarstwach zrealizować „Inwestycje mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych”.

Wsparcie adresowane jest do go-

spodarzy prowadzących chów lub hodowlę zwierząt w rozumieniu przepisów o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich. Wykluczeni są właściciele ferm drobiu powyżej 40 tys. stanowisk oraz trzody chlewnej powyżej 2 tys. stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior.

Maksymalnie na jedno gospodarstwo można otrzymać 100 tys. zł. Pomoc przyznawana jest w formie refundacji części kosztów kwalifikowanych poniesionych na inwestycję i wynosi do: 60 proc. kosztów kwalifikowanych w przypadku operacji realizowanej przez młodego rolnika, 50 proc. kosztów w przypadku pozostałych rolników.

Pomoc może być przyznana na inwestycje, które zapewnią dostosowanie gospodarstw do wymagań określonych w „Programie działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu”, które dotyczą warunków przechowywania nawozów naturalnych (oraz kiszzonek – w przypadku młodych rolników). Dofinansowanie można otrzymać m.in. na koszty: budowy, przebudowy lub zakupu zbiorników do przechowywania nawozów naturalnych płynnych, płyt do gromadzenia nawozów naturalnych stałych, zbiorników lub płyt do przechowywania kiszzonek, jak również zakupu nowych maszyn i urządzeń do aplikacji nawozów naturalnych płynnych.

Każdy złożony wniosek zostanie poddany ocenie punktowej. Na podstawie liczby przyznanych punktów ustalona zostanie kolejność przysługiwania pomocy.

Pomoc mogą otrzymać m.in. właściciele ferm drobiu poniżej 40 tys. stanowisk oraz trzody chlewnej powyżej 2 tys. stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior

KOWR dba o społeczność lokalne

Jednym z zadań Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa jest nieodpłatne przekazywanie gruntów m.in. samorządom lokalnym na realizację zadań własnych. W 2018 r. samorzady otrzymały prawie 400 ha gruntów na ten cel, a w III kwartałach bieżącego roku prawie 230 ha. KOWR udziela także wsparcia samorządom i spółdzielniom mieszkaniowym w ramach bezzwrotnej pomocy finansowej. W ubiegłym roku wyniosła ona prawie 21 mln zł, a w pierwszych dziewięciu miesiącach br. ponad 2,7 mln zł.

Jednym z zadań KOWR, wynikających z art. 24, 43 i 44 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa jest nieodpłatne przekazywanie uprawnionym podmiotom nieruchomości wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Beneficjentami są m.in. jednostki samorządu terytorialnego, które mogą ubiegać się o nieodpłatne przekazanie gruntów przez KOWR na realizację zadań własnych. Od początku działalności KOWR (wcześniej ANR) przekazał nieodpłatnie samorządom 58,8 tys. ha nieruchomości w całym kraju. W pierwszych trzech kwartałach 2019 r. samorzady otrzymały nieodpłatnie 228 ha gruntów, najwięcej na terenie województw: wielkopolskiego, zachodniopomorskiego, mazowieckiego, lubuskiego i podkarpackiego. Na uzyskanych przez samorzady lokalne terenach powstają szkoły, boiska sportowe, place zabaw, tereny rekreacyjne, jak również obiekty użyteczności publicznej: hydrofonie, studnie głębinowe, przepom-

ownie, oczyszczalnie ścieków, drogi dojazdowe, a od 2012 r. także nekropolie.

Nieodpłatne przekazanie gruntów może nastąpić na wniosek np. jednostki samorządowej, skierowany do właściwego oddziału terenowego KOWR. Na otrzymanych gruntach samorzady muszą realizować zadania precyzyjnie określone w umowie z KOWR. Jeśli nierucho-

---

Nieodpłatne przekazanie gruntów może nastąpić na wniosek jednostki samorządu terytorialnego.

---

mość w ciągu 10 lat od przekazania przez KOWR zostanie sprzedana lub zagospodarowana w inny sposób niż określony w umowie, KOWR może zażądać zwrotu aktualnej wartości pieniężnej tej nieruchomości.

Aby samorzady lokalne mogły skorzystać z nieodpłatnego przekazania gruntów przez KOWR na realizację zadań własnych muszą spełnić następujące warunki:

- Posiadać aktualny plan zagospo-

darowania przestrzennego albo studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;

- Określić zadania, z katalogu zadań własnych jednostki samorządu terytorialnego, na które KOWR może przekazać nieodpłatnie nieruchomości zgodnie z ustawą;
- Wystosować pisemny wniosek jednostki samorządowej do właściwego oddziału terenowego KOWR;
- Wykorzystać nieruchomość zgodnie z celem, na jaki została przekazana przez KOWR.

Poza nieodpłatnym przekazaniem gruntów Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa udziela samorządom lokalnym wsparcia finansowego. Od 1999 roku kieruje do gmin i spółdzielni mieszkaniowych środki finansowe w postaci bezzwrotnej pomocy, która do chwili obecnej

przekroczyła kwotę 1 miliarda złotych. W 2018 r. KOWR udzielił bezzwrotnej pomocy finansowej w wysokości 21 mln zł z czego 19 mln zł zostało wypłacone gminom i spółdzielniom mieszkaniowym. W trzech kwartałach 2019 wydatki po-

niesione przez KOWR na bezzwrotną pomoc finansową wyniosły ponad 2,7 mln zł. Warto dodać, że najwyższe wydatki na bezzwrotną pomoc finansową ponoszą oddziały terenowe w IV kwartale każdego roku.

Bezzwrotna pomoc finansowa dotyczyła budowy i remontu dróg i chodników, inwestycji w zakresie infrastruktury gospodarki wodno-ściekowej (sieci wodociągowe

i kanalizacyjne, oczyszczalnie ścieków, stacje uzdatniania wody, hydrofornie) oraz remontów budynków i lokali, sieci ciepłowniczych i kotłowni.

Najwyższe wypłaty środków bezwrotnej pomocy finansowej w 2018 r. dotyczyły Oddziałów Terenowych KOWR w Olsztynie – ponad 7 mln. zł, Pruszczu Gdańskim prawie 3,6 mln zł, Wrocławiu prawie 2,7 mln zł oraz w Szczecinie 2,2 mln zł.

Wśród beneficjentów bezwrotnej pomocy finansowej udzielonej przez KOWR znalazła się Gmina Zalewo

montaż elementów małej architektury (wiat śmietnikowych, ławek, koszy, stojaków na rowery). Realizację tej inwestycji umożliwiła bezwrotna pomoc finansowa KOWR w wysokości 1,2 mln zł.

Kolejną inwestycją zrealizowaną na gruntach nieodpłatnie przekazanych przez OT KOWR w Krakowie są działania w gminie Niepołomice w woj. małopolskim. Powstała tam „Wiślana Trasa Rowerowa”, która służy nie tylko turystom, ale również mieszkańcom jako trasa codziennej komunikacji.

alizowano inwestycje w osiedlach mieszkaniowych w miejscowościach Daliowa, Szklary i Moszczaniec oraz wybudowano oczyszczalnię ścieków wraz z kanalizacją dla osiedla mieszkaniowego po byłym PGR w Woli Wyżnej.

W 2018 r. Oddział Terenowy w Pruszczu Gdańskim sfinansował w całości lub części 13 inwestycji na mieniu nieodpłatnie przejętym z Zasobu WRSP. W tym celu udzielił bezwrotnej pomocy finansowej m.in. Gminie Ostaszewo na przebudowę dróg mieszkalnych i sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączy do budynków mieszkalnych na terenie byłego PGR. Całkowity koszt tego przedsięwzięcia wyniósł 621 tys. zł, z czego 500 tys. zł to kwota bezwrotnej pomocy finansowej.

W ciągu ostatnich dwóch lat Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa OT w Szczecinie partycypował w kosztach 15 inwestycji realizowanych na terenie 14 gmin województwa zachodniopomorskiego. Przyznane wsparcie dotyczyło przede wszystkim remontów dróg i chodników, budowy nowych parkingów lub kanalizacji deszczowych. Ponad 900 tys. zł, tj. 80% kosztów poniesionych przez gminę na wszystkie inwestycje pokrył w ramach bezwrotnej pomocy finansowej OT KOWR w Szczecinie.

Samorządy lokalne w całym kraju bardzo chętnie korzystają z obu form pomocy, jakie oferuje Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. Twierdzą, że tylko dzięki współpracy z KOWR przeprowadzenie wielu inicjatyw jest możliwe do zrealizowania. Podkreślają również, że dzięki poczynionym inwestycjom ludziom żyje się lepiej, zwłaszcza na terenach popegeerowskich.

Dzięki dofinansowaniu z OT KOWR w Rzeszowie m.in. wybudowano oczyszczalnię ścieków wraz z kanalizacją dla osiedla mieszkaniowego po byłym PGR w Woli Wyżnej

(woj. warmińsko-mazurskie). Najpierw nieodpłatnie otrzymała z Zasobu WRSP działkę, na której znajdują się ciągi komunikacyjne pieszo-jezdne oraz teren obsługujący wielorodzinne budynki mieszkalne, w których żyją i mieszkają byli pracownicy PGR i ich rodziny. Następnie dzięki bezwrotnej pomocy finansowej zrealizowała zadanie inwestycyjne, które obejmowało swoim zakresem wykonanie m. in.: dróg wewnętrznych, chodników i miejsc postojowych z kostki brukowej, sieci kanalizacji deszczowej, instalacji oświetleniowej, zagospodarowanie terenów zielonych oraz

Natomiast OT KOWR w Koszalinie uczestniczył w przekazaniu trzech działek w gminie Brzeźno. Wszystkie zostały przejęte z przeznaczeniem na tereny rekreacyjne. We wsi Chomętowo zbudowano boisko sportowe z trybunami oraz plac zabaw dla dzieci; w Kaszanowie powstało boisko, wiat, centrum aktywności fizycznej, wydzielono miejsce na ognisko i grilla; w Słonowicach zbudowano altanę oraz powstała plenerowa siłownia i boisko do siatkówki.

Dzięki dofinansowaniu z OT KOWR w Rzeszowie w wysokości 1,4 mln zł w gminie Jaśliska zre-

Wydział Medialny
Rzecznik Prasowy KOWR

☎ 22 45 25 406

Zdjęcie: archiwum KOWR

Rolnictwo bez wypadków i chorób zawodowych

KRUS partnerem światowej strategii prewencji w dziedzinie bezpieczeństwa pracy Wizja Zero

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego od momentu powołania w 1990 r. podejmuje liczne inicjatywy na rzecz współpracy z zagranicznymi instytucjami i organizacjami ubezpieczeniowymi w Europie i na świecie. Istotną rolę w kontaktach międzynarodowych odgrywa przynależność Kasy do Międzynarodowego Stowarzyszenia Zabezpieczenia Społecznego – ISSA (International Social Security Association), którego celem jest rozszerzanie i promowanie zabezpieczenia społecznego na całym świecie.

W 2018 r. Kasa przystąpiła do międzynarodowej kampanii popularyzującej Strategię Wizji Zero, dotyczącą prewencji w dziedzinie bezpieczeństwa pracy. Koncepcja Wizji Zero jest uniwersalna i można ją zastosować w każdym miejscu pracy, przedsiębiorstwie lub sektorze gospodarki na całym świecie. Innowacyjne w tej inicjatywie jest zwrócenie uwagi na trzy wymiary pracy człowieka: bezpieczeństwo, zdrowie i dobrostan, które mają kluczowy wpływ na wystąpienie wypadków, urazów czy też chorób spowodowanych pracą. Strategia opiera się na 7 Złoty Zasadach, których zastosowanie pomaga zaprojektować środowisko pracy w taki sposób, by ograniczyć ryzyko wystąpienia niepożądanych zdarzeń:

- Zasada 1: Przejmij inicjatywę – zaangażuj się.
- Zasada 2: Zidentyfikuj zagrożenia – kontroluj ryzyko.
- Zasada 3: Zdefiniuj cele – stwórz program.
- Zasada 4: Zapewnij zdrowy

i bezpieczny system pracy – bądź dobrze zorganizowany.

- Zasada 5: Zadbaj o bezpieczne otoczenie w gospodarstwie: maszyny, narzędzia i stanowisko pracy.
- Zasada 6: Poszerzaj wiedzę na temat zasad bezpieczeństwa w gospodarstwie.

niczym w Polsce miała miejsce w czerwcu br. Głównym celem kampanii jest zmniejszenie liczby wypadków przy pracy i chorób zawodowych rolników, a nawet wyeliminowanie ich, dzięki zastosowaniu odpowiedniej strategii prewencji. W tym celu Kasa rozszerzyła zakres dotychczasowych działań prewencyjnych, a także zaplanowała szereg przedsięwzięć o długofalowym charakterze.

Dotychczasowe doświadczenia Kasy wskazują, że jedną z najsukcesywniejszych metod poprawy bezpieczeństwa w rolnictwie jest popularyzacja zasad bhp wśród dzieci i młodzieży, dlatego właśnie

Laureaci I Ogólnopolskiego Konkursu dla Młodzieży „Moja Wizja Zero – Strategia Prewencji w Rolnictwie”

- Zasada 7: Daj dobry przykład i motywuj innych.

Uroczysta inauguracja kampanii wdrożenia Strategii w sektorze rol-

do nich kieruje wiele swoich inicjatyw, które mają na celu wykształcenie właściwych zachowań podczas przebywania i pracy w gospodar-

stwie rolnym. Takie działania zapobiegają w przyszłości poprawie bezpieczeństwa oraz zmniejszeniu liczby wypadków w rolnictwie.

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, rozpoczynając wdrażanie Strategii Wizji Zero, miała na uwadze także przyszłych rolników, którzy wkrótce będą prowadzili własne gospodarstwa rolne i to od ich pomysłów, zaangażowania i innowacyjności będzie zależało bezpieczeństwo ich i ich najbliższych.

Z myślą o młodych ludziach, w 2019 r. Kasa zorganizowała pod Patronatem Honorowym Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi I Ogólnopolski Konkurs dla Młodzieży „Moja Wizja Zero – Strategia Prewencji w Rolnictwie”. Współorganizatorami Konkursu byli: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Pocztowne Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych, Fundacja PGE, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, partnerem – Państwowa Inspekcja Pracy, a partnerem medialnym – TVP Info. Celem konkursu było propagowanie wśród młodzieży właściwych zachowań związanych z pracą

na terenie gospodarstwa rolnego oraz popularyzowanie 7 Złotych Zasad Wizji Zero. Tegoroczny konkurs miał charakter otwarty i był adresowany do młodzieży w wieku 15-24 lata. Udział w nim polegał na przygotowaniu filmu pod hasłem „Moja Wizja Zero – Strategia Prewencji w Rolnictwie”. Konkurs cieszył się dużym zainteresowaniem, zarówno wśród uczniów średnich szkół rolniczych, jak i studentów szkół wyższych. Do konkursu zgłosiły się 72 osoby, zakwalifikowano 60 filmów, z których Komisja Konkursowa pod przewodnictwem Prezes KRUS dr Aleksandry Hadzik wybrała trzy najlepsze oraz wyróżniła cztery kolejne prace. Kryteriami wyboru były: zgodność z tematyką konkursu, oryginalność i pomysłowość oraz jakość i walory estetyczne utworu.

Pod koniec listopada br. w MRiRW odbyła się uroczystość podsumowania konkursu. Jego laureatami zostali:

- I miejsce – Kaja Barton, Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Bydgoszczy, zam. w Bydgoszczy w woj. kujawsko-pomorskim;
- II miejsce – Adam Rybitwa, Ze-

spół Szkół CKR w Karolewie im. Franciszka Kamińskiego, zam. w Kolnie w woj. warmińsko-mazurskim;

- III miejsce – Michał Dudek, Zespół Szkół CKR im. Jana Pawła II w Brzostku, zam. w Jodłowej w woj. podkarpackim.

Wyróżnienia w konkursie otrzymali:

- Maja Wołoszyn – Zespół Szkół CKR w Nowosielcach, zam. w Sanoku w woj. podkarpackim;
- Patrycja Bieniek – ZSR w Woli Osowińskiej, zam. w Borkach w woj. lubelskim;
- Kacper Zajma – Zespół Szkół Rolniczych w Cudzynowicach, zam. w Kazimierzy Wielkiej w woj. świętokrzyskim;
- Wojciech Bartosiak – Zespół Szkół nr 2 w Krasnymstawie, zam. w Marysinie w woj. lubelskim.

Nagrodzone filmy upowszechniane będą w działalności prewencyjnej KRUS.

Biurowo Komunikacji i Współpracy
Międzynarodowej KRUS
☎ 22 592 66 42
Zdjęcie: archiwum KRUS

Biuletyn informacyjny nr 11-12/2019 (220). Wydawany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Redagowany pod kierunkiem Małgorzaty Książyk przy współpracy z kolegium redakcyjnym w składzie: Wojciech Adamczyk, Joanna Czaban, Joanna Czaplą, Jerzy Dąbrowski, Nina Dobrzyńska, Agnieszka Fido-Chmielewska, Joanna Gierulska, Monika Grązka, Waldemar Guba, Robert Jakubik, Magdalena Józeficka, Agnieszka Kłodkowska-Cieślakiewicz, Adam Kraina, Michał Rzytki, Joanna Warowny, Magdalena Zasepa.

Opracowywany przez zespół w składzie: Ewa Jaroszewicz, Mariola Marczak.

Projekt graficzny okładki: Dorota Kazanowska. **Współpraca:** Alicja Daniluk-Jankowska. **Zdjęcia na I-IV str. okładki oraz na str. 1-4:** archiwum MRiRW, Fotolia, ©Pantherstock / Photogenica.

Redakcja: ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa; tel. (22) 623 11 75, (22) 623 20 68.

Łączność z czytelnikami: Biuro Prasowe MRiRW ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa, e-mail: rzecznik.prasowy@minrol.gov.pl.

Wersja internetowa: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/opracowania-i-publikacje>; <http://www.arimr.gov.pl/dla-beneficjenta/biblioteka.html>;

ISSN 1233-9784. Podpisano do druku: 10 grudnia 2019 r.

Nakład: 8000 egz. **Druk:** Zakłady Graficzne TAURUS Roszkowscy Sp. z o.o., Kazimierów, ul. Zastawie 12, 05-074 Halinów.

Redakcja wyraża zgodę na kopiowanie, reprodukcję i rozpowszechnianie w celach niekomercyjnych, w całości lub w części, materiałów tekstowych. Podmiot korzystający z materiałów tekstowych, opublikowanych na stronach czasopisma, zobowiązany jest do zamieszczenia informacji o ich pochodzeniu.

Zabronione jest kopiowanie, reprodukcję i rozpowszechnianie materiałów graficznych, tj. ilustracji, rycin, zdjęć, itp.

KUPUJ ŚWIADOMIE

Kupując żywność z oznaczeniem

**PRODUKT
POLSKI**

masz pewność, że została
wytworzona w Polsce
na bazie krajowych surowców

Wybierając żywność
ze znakiem

**PRODUKT
POLSKI**

Oznaczenie
produktów tym znakiem
jest DOBROWOLNE

wspierasz polskich producentów
oraz krajową gospodarkę
i rolnictwo

www.polskasmakuje.pl/produkt-polski/

Od 25 lat Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wspiera polskie rolnictwo

25 lat
Agencja Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa

